

COI Focus

TSJETSJENIË Veiligheidssituatie

31 mei 2022 (update)

Cedoca

Oorspronkelijke taal: Nederlands

DISCLAIMER:

Dit COI-product is geschreven door de documentatie- en researchdienst Cedoca van het CGVS en geeft informatie voor de behandeling van individuele verzoeken om internationale bescherming. Het document bevat geen beleidsrichtlijnen of opinies en oordeelt niet over de waarde van het verzoek om internationale bescherming. Het volgt de richtlijnen van de Europese Unie voor de behandeling van informatie over herkomstlanden van april 2008 en is opgesteld conform de van kracht zijnde wettelijke bepalingen. De auteur heeft de tekst gebaseerd op een zo ruim mogelijk aanbod aan zorgvuldig geselecteerde publieke informatie en heeft de bronnen aan elkaar getoetst. Het document probeert alle relevante aspecten van het onderwerp te behandelen, maar is niet noodzakelijk exhaustief. Als bepaalde gebeurtenissen, personen of organisaties niet vernoemd worden, betekent dit niet dat ze niet bestaan hebben.

Alle gebruikte bronnen staan kort vermeld in een voetnoot en uitgebreid beschreven in een bibliografie achteraan het document. Bronnen die geconsulteerd maar niet gebruikt werden, staan in een lijst van geraadpleegde bronnen. In uitzonderlijke gevallen worden bronnen niet bij naam genoemd. Wie specifieke informatie uit dit document gebruikt, moet de bronverwijzing uit de bibliografie vermelden.

Publicatie of verspreiding van dit document is alleen mogelijk na schriftelijke toestemming van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.

This COI-product has been written by Cedoca, the Documentation and Research Department of the CGRS, and it provides information for the processing of individual applications for international protection. The document does not contain policy guidelines or opinions and does not pass judgment on the merits of the application for international protection. It follows the Common EU Guidelines for processing country of origin information (April 2008) and is written in accordance with the statutory legal provisions.

The author has based the text on a wide range of public information selected with care and with a permanent concern for crosschecking sources. Even though the document tries to cover all the relevant aspects of the subject, the text is not necessarily exhaustive. If certain events, people or organisations are not mentioned, this does not mean that they did not exist.

All the sources used are briefly mentioned in a footnote and described in detail in a bibliography at the end of the document. Sources which have been consulted but which were not used are listed as consulted sources. In exceptional cases, sources are not mentioned by name. When specific information from this document is used, the user is asked to quote the source mentioned in the bibliography.

This document can only be published or distributed with the written consent of the Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons.

Inhoudstafel

Lijst van afkortingen	3
Inleiding.....	4
1. Beknopt overzicht van de algemene situatie	5
2. Actoren.....	6
2.1. Rebellen	6
2.1.1. Voorgeschiedenis en huidige situatie	6
2.1.2. Trek naar Midden-Oosten	8
2.2. Ordediensten	9
3. Typologie van het geweld.....	10
3.1. Aard van het geweld	10
3.1.1. Strijd ordediensten - rebellen.....	10
3.1.2. Acties ordediensten	13
3.2. Frequentie van het geweld	19
Samenvatting	22
Bibliografie.....	23

Lijst van afkortingen

CACI	Central Asia-Caucasus Analyst
CSIS	Center for Strategic and International Studies
EASO	European Asylum Support Office
ECRE	European Council on Refugees and Exiles
FSB	Federale Veiligheidsdienst (<i>Федеральная служба безопасности Российской Федерации / Federal'naya sluzhba bezopasnosti Rossiyskoy Federatsii</i>)
HRW	Human Rights Watch
ICG	International Crisis Group
IFRI	Institut français de relations internationales
IS	Islamitische Staat
KTO	Antiterroristisch Operatieregime (<i>Режим Контр-террористической Операции, Rezhim Kontr-terroristicheskoy Operacii</i>)
MVD	Russisch ministerie van Binnenlandse Zaken (<i>Министерство внутренних дел, Ministerstvo Vnutrennikh Del</i>)
NAC	Nationaal Antiterroristisch Comité (<i>Национальный антитеррористический комитет, Nacional'nyy antiterroristicheskiiy komitet</i>)
OMON	Speciale Mobiele Afdeling (<i>Отряд Мобильный Особого Назначения, Otryad Mobilnyy Osobogo Naznacheniya</i>)
OVSE	Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa
OSW	Ośrodek Studiów Wschodnich (Center for Eastern Studies)
RFE/RL	Radio Free Europe/ Radio Liberty
SKRF	Onderzoekscomité van de Russische Federatie (<i>Следственный Комитет Российской Федерации, Sledstvennyy Komitet Rossiyskoy Federacii</i>)
USDOS	United States Department of State

Inleiding

Dit document is een actualisering van de COI Focus *Veiligheidssituatie in Tsjetsjenië* van 25 juni 2021. Voor het huidige document werd onderzoek verricht naar nieuwe evoluties in de periode juni 2021 - mei 2022.

Cedoca belicht de algemene veiligheidssituatie in Tsjetsjenië, waarbij het vooral de gewelddadige incidenten bekijkt waarbij de overheid en/of de gewapende groepen betrokken zijn. Mensenrechtenschendingen begaan buiten het kader van aanslagen door gewapende groepen en de reactie daarop door de overheid, worden slechts kort (en niet noodzakelijk exhaustief) besproken. Het is niet steeds mogelijk om een strikt onderscheid te maken tussen deze twee vormen van geweld.

In het eerste hoofdstuk geeft Cedoca een algemeen overzicht van de huidige veiligheidssituatie. Hoofdstuk twee licht toe wie de partijen zijn die een invloed hebben op de veiligheidssituatie. In hoofdstuk drie bespreekt Cedoca welke vormen van geweld de verschillende actoren gebruiken en of geweld in vergelijking met voorgaande jaren al dan niet vaker voorkomt.

Voor dit document raadpleegde Cedoca onder meer informatie en rapporten van internationale organisaties, internationale en lokale mensenrechtenorganisaties, onderzoeksinstituten, buitenlandse overheidsdiensten, onafhankelijke en overheidsgezinde media en officiële perskanalen.

Meerdere bronnen verklaren dat er sinds 2012 steeds minder informatie over de veiligheids- en mensenrechtensituatie in Tsjetsjenië verschijnt. Vanaf de moord op mensenrechtenactiviste Natalya Estemirova, op 15 juli 2009, hebben mensenrechtenactivisten en -organisaties hun activiteiten teruggeschroefd. Dit en de toenemende angst bij de bevolking om te getuigen over mensenrechtenschendingen en/of geweld, leiden ertoe dat Cedoca geen volledig beeld kan geven van de gebeurtenissen in Tsjetsjenië.¹

Het onderzoek voor dit rapport werd afgesloten op 20 mei 2022.

Voor de transcriptie van Russische namen volgde Cedoca het transliteratiesysteem van de Library of Congress. Voor namen die courant in het Nederlands gebruikt worden, volgt Cedoca de courante schrijfwijze.

¹ Memorial Human Rights Center, 17/04/2014, [url](#); Caucasian Knot, 23/12/2020, [url](#); Caucasian Knot, 01/10/2020, [url](#); Kavkaz Reali, 28/04/2022, [url](#)

1. Beknopt overzicht van de algemene situatie

Na het uiteenvallen van de Sovjet-Unie in 1991 verklaarde Tsjetsjenië zich onder president Dzhokhar Dudayev op 1 november 1991 onafhankelijk. In een poging Tsjetsjenië terug te brengen onder centraal Russisch gezag, stuurde toenmalig federaal president Boris Jeltsin in november 1994 militairen naar het gebied. Ondanks een enorme overmacht en hevige strijd slaagden de federale troepen er niet in Tsjetsjenië weer onder controle te krijgen. Uiteindelijk werden in augustus 1996 de vijandelijkheden beëindigd met de ondertekening van het Akkoord van Khasavyurt wat Tsjetsjenië de facto onafhankelijk maakte. In het najaar van 1999 brak het tweede Tsjetsjeens-Russische conflict uit, nadat Tsjetsjeense opstandelingen de buurrepubliek Dagestan waren binnengevallen en Rusland getroffen werd door een reeks bomaanslagen. Na het herstel van het federale gezag over het Tsjetsjeense grondgebied in de loop van 2000 streefde de Russische regering ernaar Tsjetsjenië te stabiliseren.²

In 2010 is het aantal geweldincidenten in Tsjetsjenië beginnen dalen en tal van bronnen geven aan dat dit lager geweldsniveau aanhoudt tot het moment van opstellen van deze COI Focus, los van enkele korte fluctuaties.³ Voor meer informatie over veiligheidsincidenten, zie hoofdstuk [3: Typologie van het geweld](#).

Verschillende bronnen geven sinds 2008 aan dat er geen sprake meer is van een situatie waar wijdverbreide en zwaarwegende mensenrechtenschendingen of schendingen van het humanitaire volkenrecht overheersen. Verschillende organisaties, zoals International Crisis Group (ICG), Center for Strategic and International Studies (CSIS), de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) en anderen, stellen dat het geweld in omvang afneemt en dat het nu selectiever en gericht is.⁴

Mensenrechtenorganisaties en instellingen waaronder het Pools expertisecentrum Ośrodek Studiów Wschodnich (OSW), de OVSE en het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken (US Department of State, USDOS) stellen vast dat het geweld in Tsjetsjenië zich vooral manifesteert in mensenrechtenschendingen door het regime van Ramzan Kadyrov, het hoofd van de republiek.⁵ De mensenrechtenschendingen door de autoriteiten kenmerken zich door hun willekeurig karakter en beperken zich niet enkel tot personen die, al dan niet terecht, door de autoriteiten gelieerd worden aan de rebellen. De precieze motivatie voor de acties die de autoriteiten ondernemen is, volgens sommige bronnen, niet steeds duidelijk of begrijpelijk en kan bijvoorbeeld ingegeven zijn door de willekeur van een lokaal lid van de ordediensten. In gelijkaardige omstandigheden zal dus niet iedereen dezelfde behandeling krijgen of hetzelfde risico lopen.⁶

Sinds 2007 staat Ramzan Kadyrov aan het hoofd van de deelrepubliek Tsjetsjenië. Hij regeert de republiek met harde hand en heeft een sterke band met de Russische president Poetin. De positie van

² Ministerie van Buitenlandse Zaken Nederland, 09/04/2010, [url](#); OSW, 01/2014, pp. 14-16, [url](#); CSIS, 01/2014, [url](#), p. 5

³ Zie ook [3.2. Frequentie van het geweld](#); Kavkaz-uzel, 12/04/2013, [url](#); Memorial Human Rights Center, 31/03/2016, p. 1, [url](#); Caucasian Knot, 06/04/2017, [url](#); Caucasian Knot, 24/03/2017, [url](#); Memorial Human Rights Center, 15/04/2019, pp. 15-16, [url](#); Memorial 23/04/2020, pp. 25-31, [url](#); Memorial Human Rights Center, 15/03/2021, pp. 22-27, [url](#)

⁴ CSIS, 01/2014, p. v, [url](#); ICG, 30/01/2014, p. 21, [url](#); Landinfo, 15/05/2014, p. 3, [url](#); RFE/RL, 01/07/2015, [url](#); OVSE, 20/12/2018, [url](#); Memorial Human Rights Center, 15/04/2019, [url](#); Memorial Human Rights Center, 15/03/2021, [url](#)

⁵ HRW, 31/01/2013, [url](#); ICG, 06/09/2013, pp. 29-30, [url](#); OSW, 01/2014, p. 35, [url](#); Memorial Human Rights Center, 31/03/2016, [url](#); RFE/RL, 01/07/2015, [url](#); OVSE, 20/12/2018, [url](#); Memorial Human Rights Center, 15/04/2019, [url](#); USDOS, 30/03/2021, pp. 4, 6 [url](#)

⁶ Memorial Human Rights Center, 17/04/2014, pp. 8-10, [url](#); Medewerker van een onafhankelijk organisatie die reeds jaren in Tsjetsjenië actief is rond mensenrechten, e-mail, 31/05/2018; Mayak Intelligence (Galeotti M.), 06/2019, [url](#)

het Kadyrov-regime is ambigu binnen het Russische staatsstelsel waar een verticaal machtssysteem ontwikkeld is dat volledig gecontroleerd wordt door Poetin en zijn entourage. Ramzan Kadyrov verklaart enerzijds publiekelijk zijn absolute trouw aan Poetin. Anderzijds slaagt hij er in om binnen Tsjetsjenië zijn eigen koers te varen, los van de federale machtsstructuur. Hij oefent hierbij een totale controle uit over de Tsjetsjeense maatschappij en het staatsapparaat. Daarnaast kan Kadyrov zijn invloed tot buiten de grenzen van Tsjetsjenië doen gelden, zowel binnen de Russische Federatie als bij de Tsjetsjeense diaspora in het buitenland. Het federale centrum sluit hierbij zijn ogen voor mensenrechtenschendingen en schendingen van de federale wetgeving die het Kadyrov-regime zowel binnen als buiten de grenzen van Tsjetsjenië pleegt.⁷ Kadyrov heeft hierbij door de jaren een sterke controle uitgebouwd over de ordediensten binnen de republiek die, hoewel allen onderdeel van federale structuren, enkel aan hem gehoorzamen volgens het US Department of State-rapport van 2022.⁸

2. Actoren

2.1. Rebellen

2.1.1. Voorgeschiedenis en huidige situatie

In oktober 2007 riep Dokka Umarov, tot op dat moment president van de separatistische republiek Ichkeriya⁹, het Emiraat van de Kaukasus (Imarat Kavkaz) uit waarbij Ichkeriya werd herleid tot één van de provincies binnen het Emiraat. Het doel van het Emiraat was om een onafhankelijke staat in de Noordelijke Kaukasus op te richten met een politiek systeem gebaseerd op de sharia.¹⁰ Vanaf 2010 was er volgens verschillende bronnen sprake van onenigheid binnen het Emiraat van de Kaukasus. De controle van Umarov over het Emiraat nam af en de verschillende rebellen eenheden kenden een steeds sterker toenemende autonome werking.¹¹ Op 18 maart 2014 overleed Umarov en werd hij opgevolgd door Aliaskhab Alisultanovich Kebedov die op zijn beurt gedood werd op 19 april 2015.¹² Twee opvolgers, werden in respectievelijk mei 2015 en augustus 2015 door de ordediensten gedood. Begin december 2015 hebben de ordediensten de Gimrinskiy-rebellengroepering uitgeschakeld.¹³ Uit deze groep kwamen de laatste rebellenleiders en ze vormde de laatste kern van de Imarat Kavkaz. Memorial schrijft dat de uitschakeling een onherstelbare slag aan het Imarat Kavkaz toebracht en vanaf 2016 was geen enkele van de gekende rebellen groepen in de Noordelijke Kaukasus nog actief onder de vlag van deze beweging. Zoals de volgende paragrafen toelichten was de rol van het Imarat Kavkaz ondertussen al overgenomen door Islamitische Staat (IS).¹⁴

Reeds in 2014 merkten OSW en Memorial op dat de ideologie van de rebellen de voorgaande jaren langzaam verschoven was. Het idee van het oprichten van een Kaukasisch emiraat was naar de

⁷ SWP Berlin (Halbach U.), 05/2018, [url](#); Fondation Jean-Jaurès (Ronzon J-B), 25/04/2022, [url](#); Caucasian Knot, 30/12/2021, [url](#); Memorial Human Rights Center, 05/04/2022, pp. 3-29, [url](#); Kavkaz Reali, 28/04/2022, [url](#)

⁸ USDOS, 12/04/2022, [url](#)

⁹ Geografisch gebied dat samenvalt met de Russische deelrepubliek Tsjetsjenië.

¹⁰ ICG, 19/10/2012, [url](#); OSW, 01/2014, pp. 17-19, [url](#)

¹¹ Central-Asia-Caucasus Institute (Souleimanov E.), 19/08/2010, [url](#); RFE/RL, 13/08/2010, [url](#); Caucasian Knot, 14/08/2010 [url](#); Caucasian Knot, 21/08/2010 [url](#); Memorial Human Rights Center, 19/10/2010, [url](#); Memorial Human Rights Center, 14/03/2012, [url](#)

¹² Memorial Human Rights Center, 17/04/2014, p. 2, [url](#); OSW, 26/03/2014, [url](#); CACI, 29/04/2015, [url](#)

¹³ Memorial Human Rights Center, 30/09/2015, p. 6, [url](#); Memorial Human Rights Center, 31/03/2016, p. 2, [url](#),

¹⁴ Memorial Human Rights Center, 30/09/2015, p. 6, [url](#); Memorial Human Rights Center, 31/03/2016, p. 2, [url](#); Memorial Human Rights Center, 07/04/2017, pp. 1-2, [url](#); Memorial Human Rights Center, 07/06/2016, [url](#)

achtergrond verdrongen en de rebellen zagen zich meer en meer als een onderdeel van een globale, islamistische jihad waarbij ze zich aansloten bij IS.¹⁵ Op 24 juni 2015 verklaarde IS dan dat het een eigen provincie (*vilayat*) opricht in de Noordelijke Kaukasus die geleid wordt door een plaatselijke vertegenwoordiger, de emir Rustam Asel'derov (alias Abu Mukhammad Kadarskiy), een etnische Dagestaan.¹⁶

Memorial voegt hier in 2017 aan toe dat de rebellen zich enkel in naam verbinden met IS maar dat er in de praktijk geen praktische coördinatie is tussen IS in het Midden-Oosten en de rebellen in de Noordelijke Kaukasus.¹⁷ De vooraanstaande Rusland-analist, Sergey Malashenko, schrijft dat IS geen leiding heeft over de rebellenacties in Tsjetsjenië. Mogelijk zijn er wel contacten maar daar blijft het bij. De Tsjetsjeense rebellen hebben zich bij IS aangesloten maar die organisatie houdt zich niet echt met hen bezig.¹⁸ In 2019 (sinds IS geen terrein meer controleert in het Midden-Oosten) is deze link volgens de analiste Ekatarina Sokiryanskaya volledig verdwenen.¹⁹ Sokiryanskaya en de Noord-Kaukasus analist Akhmed Yarlykapov schrijven in 2021 dat de activiteiten van IS in Tsjetsjenië zich beperken tot acties van kleine, autonome cellen of zogenaamde *lone wolves*. Ze maken daarbij veelal gebruik van geïmproviseerde wapens zoals messen en bijlen.²⁰

Een hierbij apart te vermelden incident is het uitschakelen van de rebellenleider Aslan Byutukaev in januari 2021. Hij was sinds begin jaren 2000 actief en zwoer in april 2015 trouw aan IS. Sinds 2016 was er niets meer van hem vernomen. In mei 2020 zochten de ordediensten hem opnieuw actief in Tsjetsjenië waarna ze hem op 20 januari 2021 samen met vier handlangers doodden.²¹ Ramzan Kadyrov verklaarde hierna dat de lijst van in Tsjetsjenië gezochte terroristen nu leeg is.²² De analist Akhmed Yarlykapov verklaarde over dit incident dat hij de aanwezigheid van de groep van Byutukaev als een anomalie ziet en dat het niet duidelijk is hoe hij terug in Tsjetsjenië kon opduiken.²³ Memorial schrijft hierover dat Byutukaev inderdaad de laatste rebellenleider was die sinds het ontstaan van het Emiraat van de Kaukasus actief was maar dat deze groep al lang geen rol meer speelde.²⁴

In 2018 schrijft Memorial dat er in de Noordelijke Kaukasus nog steeds sprake is van een conflict van lage intensiteit. Nog steeds worden er veronderstelde rebellen in de verschillende Noord-Kaukasusrepublieken gedood. Of deze veronderstelde rebellen werkelijk actief waren in het verzet of dat ze zo door de ordediensten voorgesteld worden kan Memorial niet altijd beoordelen. Er vallen echter nog steeds slachtoffers wat Memorial doet besluiten dat de gewapende strijd tussen de ordediensten en de rebellen nog steeds een algemene systeemfactor is in de Noordelijke Kaukasus.²⁵ In april 2019 schrijft Memorial dat de rebellenbeweging in de Noordelijke Kaukasus volledig getransformeerd is van een netwerkorganisatie naar een structuur van geheime cellen. De personen in deze cellen hangen vaak om een of andere reden een extremistische islamitische ideologie aan en beslissen over te gaan tot een vorm van geweld. Volgens Memorial en de Kaukasusexpert Emil Souleimanov zijn ze vaak slecht bewapend en gebrekkig voorbereid.²⁶ Ook de Kaukasusanalist Neil Hauer verklaart in 2020 dat de rebellen in Tsjetsjenië niet meer in staat zijn een georganiseerde structuur op te richten en dat ze geen financiering meer hebben om aan wapens te raken. Hierdoor zijn de aanvallen op de ordediensten kleinschalig en maken ze vaak gebruik van geïmproviseerde

¹⁵ OSW, 14/11/2014, pp. 13-14, [url](#); Memorial Human Rights Center, 07/04/2017, pp. 1-2, [url](#)

¹⁶ Memorial Human Rights Center, 30/09/2015, pp. 6-7, [url](#)

¹⁷ Memorial Human Rights Center, 07/04/2017, pp. 1-2, [url](#)

¹⁸ Memorial Human Rights Center, 20/12/2016, [url](#)

¹⁹ Conflict Analysis and Prevention Center, 31/01/2019, pp. 14-15, [url](#)

²⁰ Caucasian Knot, 22/01/2021, [url](#)

²¹ Memorial Human Rights Center, 15/03/2021, pp. 27-29, [url](#); Kommersant, 20/01/2021, [url](#)

²² Memorial Human Rights Center, 15/03/2021, p. 29, [url](#)

²³ Caucasian Knot, 22/01/2021, [url](#)

²⁴ Memorial, 22/03/2021, [url](#)

²⁵ Memorial Human Rights Center, 12/04/2018, pp. 25, 27, [url](#)

²⁶ Memorial Human Rights Center, 15/04/2019, p. 20, [url](#); CACI (Souleimanov E.), 23/10/2018, [url](#)

wapens. Volgens Hauer is de motivatie van de personen die deze aanvallen uitvoeren soms ideologisch, soms persoonlijk.²⁷ In 2021 schrijft Memorial dat het beperkt aantal aanslagen dat in Tsjetsjenië plaatsvindt steeds vaker gepleegd wordt door personen die niet voorkomen op lijsten van potentiële terroristen en van wie dergelijke acties niet verwacht worden. Vaak gaat het hierbij om zeer jonge mensen. Memorial ziet hun motivatie niet zozeer in de voorgaande Tsjetsjeense oorlogen maar als een gevolg van het autoritaire regime van Ramzan Kadyrov.²⁸ Souleimanov schrijft dat de autoriteiten alle communicatiekanalen, waaronder ook de elektronische, controleren. Dit maakt dat personen die een gewelddadige actie tegen de autoriteiten willen ondernemen vaak enkel met individuen die ze reeds kennen kunnen samenwerken en ze geen of weinig ervaring van vroegere rebellen kunnen overnemen.²⁹

2.1.2. Trek naar Midden-Oosten

In de periode 2014-2016 vond er een sterke uitstroom plaats van Tsjetsjeense rebellen naar Syrië en Irak. Deze migratie was zo groot dat ze de slagkracht van de bestaande rebellenbeweging in Tsjetsjenië aantastte.³⁰ Deze uitstroom nam af vanaf eind 2016 en kwam in 2019 volledig tot stilstand.³¹ De Kaukasusexpert Emil Souleymanov meent dat voornamelijk het verlies aan aantrekkingskracht van IS tot deze daling leidde, aangezien de stroom IS-aanhangers uit de andere Noord-Kaukasus republieken en Europa eveneens afnam.³² Voor de periode 2019 – mei 2022 maken de door Cedoca voor deze COI-Focus geraadpleegde bronnen geen melding meer van Tsjetsjenen die naar het Midden-Oosten trekken om er IS te vervoegen.

Over het aantal Tsjetsjenen dat naar het Midden-Oosten trok zijn de bronnen niet eenduidig. In de periode 2014-2015 streden er volgens respectievelijk OSW en Caucasian Knot en zo'n 1.000 à 1.700 Tsjetsjenen in het Midden-Oosten.³³ In 2017 waren dat er nog 600 à 700 en in maart 2020 citeerde Caucasian Knot cijfers van de Tsjetsjeense afdeling van het Russisch ministerie van Binnenlandse Zaken (MVD) volgens welke er nog zo'n 742 Tsjetsjenen internationaal geseind stonden voor deelname bij terroristische groepen in het Midden-Oosten. Hierbij gaven de bronnen geen informatie over de vermoedelijke verblijfplaats van deze gezochte personen.³⁴

Caucasian Knot en Jamestown Foundation merken eind 2014 en begin 2015 op dat er in Tsjetsjenië gevallen zijn waarbij personen na deelname aan de strijd in Syrië bij hun terugkeer naar Tsjetsjenië aangeklaagd worden voor hun deelname aan de gevechten in Syrië. In 2013 paste Rusland artikel 208 van de strafwet aan om deelname aan gewapende formaties in het buitenland die in strijd zijn met de belangen van de Russische Federatie strafbaar te maken. Een tweede wetswijziging in 2014 verhoogde de mogelijke gevangenisstraf hiervoor tot tien jaar.³⁵ Ramzan Kadyrov verklaarde in november 2015 dat er al 50 Tsjetsjeense terugkeerders zijn zonder in te gaan op hun situatie na hun terugkeer.³⁶ Op 2 oktober 2014 werd Rustam Kerimov als eerste veroordeeld tot een gevangenisstraf van drie jaar voor zijn deelname aan de gevechten in Syrië.³⁷ In januari 2017 verklaart de Tsjetsjeense MVD dat er

²⁷ Caucasian Knot, 30/12/2021, [url](#)

²⁸ Memorial Human Rights Center, 15/03/2021, pp. 29-30, [url](#); Memorial, 22/03/2021, [url](#)

²⁹ CACI (Souleimanov E.), 23/10/2018, [url](#); Memorial, 17/07/2020, [url](#)

³⁰ Memorial Human Rights Center, 30/09/2014, [url](#); CACI, 29/04/2015, [url](#)

³¹ Memorial Human Rights Center, 07/04/2017, p. 10, [url](#); Memorial Human Rights Center, 15/04/2019, pp. 16, 21, [url](#); Memorial Human Rights Center, 15/04/2019, [url](#); Caucasian Knot, 28/01/2019, [url](#); Russian Analytical Digest, Nr. 238 (S.N. Zhemukhov), 22/07/2019, p. 4, [url](#)

³² Kavkaz Reali, 26/01/2017, [url](#)

³³ Caucasian Knot, 28/11/2014, [url](#); OSW, 21/09/2015, p. 38, [url](#)

³⁴ Caucasian Knot, 26/01/2017, [url](#); OC Media, 08/05/2017, [url](#); Caucasian Knot, 11/03/2020, [url](#); Caucasian Knot, 13/05/2018, [url](#)

³⁵ Jamestown Foundation, 24/10/2014, [url](#); Caucasian Knot, 02/01/2015, [url](#); ICG, 16/03/2016, p. 5, [url](#)

³⁶ Memorial Human Rights Center, 29/12/2015, p. 23, [url](#)

³⁷ Jamestown Foundation, 24/10/2014, [url](#); Caucasian Knot, 02/01/2015, [url](#)

een 300-tal strafzaken geopend zijn over betrokkenheid van Tsjetsjenen bij gevechten in het Midden-Oosten.³⁸

Naast strafzaken voor betrokkenheid aan de strijd in het Midden-Oosten zijn er in Tsjetsjenië ook al meerdere personen effectief strafrechtelijk veroordeeld omdat ze poogden naar het Midden-Oosten te trekken om er aan de zijde van islamisten te strijden.³⁹ Zo zijn er bijvoorbeeld op 25 mei 2017 drie Tsjetsjenen door de rechtbank van Achkhoy-Martan veroordeeld tot drie jaar gevangenisstraf voor een dergelijke poging.⁴⁰

2.2. Ordediensten

De Tsjetsjeense ordediensten hebben allemaal een officieel statuut binnen het wettelijk federaal kader. Volgens onder andere het USDOS, Congressional Research Service en professor Mariène Laruelle, co-directrice van het onderzoeksinstituut Ponars zijn ze in de praktijk allen ondergeschikt en loyaal aan Ramzan Kadyrov.⁴¹ Daarbij kunnen sommige elite-eenheden nog steeds gezien worden als eenheden die zeer dicht bij Kadyrov staan. Volgens ICG staan vooral de OMON (*Otryad Mobilnyy Osobogo Naznacheniya*), de PPSM-2 (Patrouille-post dienst nr. 2 van de politie) en het Departement voor Speciale Bewaking dicht bij Kadyrov.⁴² Daarnaast zijn er ook de bataljons Yug (Zuid) en Sever (Noord; ook 141ste speciaal gemotoriseerd regiment genaamd) die tot 2017 officieel onder de 46ste brigade van de federale MVD vallen maar in de praktijk rechtstreeks door Ramzan Kadyrov geleid worden.⁴³

In 2016 decreeteerde president Poetin de oprichting van een Nieuwe Nationale Garde van de Russische Federatie (Rosgvardiya) die rechtstreeks onder het bevel valt van de Russische president en samengesteld wordt uit regionale MVD-eenheden. Vanaf januari 2017 start men in Tsjetsjenië eveneens met het overbrengen van verschillende MVD-eenheden naar de structuur van de Nationale Garde. Sharip Delimkhanov, een neef van Ramzan Kadyrov, leidt de Tsjetsjeense afdeling van de Rosgvardiya. In 2017 stapten 5.300 Tsjetsjeense MVD-manscapen over naar de Rosgvardiya. Het betreft de volgende eenheden: de MVD-bataljons Yug en Sever, de OMON, het Departement voor Speciale Bewaking, de SOBR-eenheid Terek, de luchtsteuneenheid en enkele kleinere eenheden. Volgens de ordediensten blijven de eenheden op hun bestaande locatie gestationeerd.⁴⁴

De meeste eenheden die in de structuur van de Rosgvardiya in Tsjetsjenië terechtkomen zijn eenheden die dicht bij Kadyrov staan. De overheid-kritische nieuwssite Kavkaz Realii en de militaire analist Pavel Luzin schrijven dat hoewel deze eenheden nu formeel niet meer onder het bevel van Kadyrov staan ze in de praktijk in de eerste plaats trouw aan hem zullen blijven en dat Kadyrov ze de facto controleert. Dat de commandanten van deze eenheden vertrouwelingen van Kadyrov zijn lijkt dit volgens Kavkaz Realii te bevestigen.⁴⁵ Ook professor Laruelle schrijft in een rapport van het Institut français de relations internationales (IFRI) van 2017 dat de meeste analisten het er over eens zijn dat Kadyrov ondanks de hervormingen controle over zijn ordediensten zal bewaren.⁴⁶ In april 2019 schrijft

³⁸ Caucasian Knot, 26/01/2017, [url](#)

³⁹ Memorial, 07/06/2016, p. 14, [url](#)

⁴⁰ Caucasian Knot, 24/05/2017, [url](#); Caucasian Knot, 13/06/2017, [url](#)

⁴¹ Yashin I., 02/2016, [url](#); IFRI, 03/2017, pp. 15-16, [url](#); Congressional Research Service, 14/09/2020, p. 2, [url](#); Mayak Intelligence (Galeotti M.), 06/2019, p. 6, [url](#); Kavkaz Realii, 28/04/2022, [url](#); USDOS, 12/04/2022, p. 1, [url](#)

⁴² Danish Immigration Service, 09/02/2015, p. 12, [url](#)

⁴³ OSW, 01/2014 [url](#), p. 36; Caucasian Knot, 16/11/2018, [url](#)

⁴⁴ Caucasian Knot, 05/01/2017, [url](#); Kavkaz Realii, 05/01/2017, [url](#); Begemot, 21/08/2017, [url](#); Kavkaz Realii, 03/02/2017, [url](#); Novaya Gazeta, 09/04/2016, [url](#); Rosgvardiya, s.d., [url](#); Rosgvardiya voor Tsjetsjenië, s.d., [url](#)

⁴⁵ Kavkaz Realii, 05/01/2017, [url](#); Intersection, 21/07/2017, [url](#)

⁴⁶ IFRI, 03/2017, p. 15-16, [url](#)

de militaire nieuwssite militaryarms.ru dat de Tsjetsjeense afdelingen van de Rosgvardiya in de praktijk loyaal zijn aan Ramzan Kadyrov.⁴⁷

De oppositie-activist Il'ya Yasin en professor Marlène Laruelle schrijven in rapporten over Tsjetsjenië dat de ordediensten waarover Kadyrov beschikt ongeveer 30.000 man sterk zijn. De Congressional Research Service schat hun aantal op 20.000 à 30.000.⁴⁸ De politiediensten voeren het gros van de antiterroristische operaties uit. Daarnaast is er ook nog een Tsjetsjeense FSB-afdeling die zeer beperkt deelneemt aan antiterroristische operaties.⁴⁹

De militaire analist Mark Galeotti schrijft in 2019 dat doordat de Tsjetsjeense ordediensten deel uitmaken van de officiële Russische structuren ze ook een beroep kunnen doen op hun zusterdiensten in de rest van de Russische Federatie. Zo kunnen de Tsjetsjeense ordediensten bijvoorbeeld een arrestatiebevel voor heel de Russische Federatie uitvaardigen en personen op lijsten van nationale databanken plaatsen. Galeotti merkt hier wel bij op dat er bij ordediensten elders in de Russische Federatie vaak een zekere scepsis bestaat ten aanzien van de Tsjetsjeense ordediensten en dat die eerste niet altijd de verzoeken van Tsjetsjeense ordediensten zullen opvolgen. Zodra er sprake is van een officiële veroordeling door een rechtbank zullen de ordediensten in de rest van de Russische Federatie wel meer bereidheid tot samenwerking tonen.⁵⁰

Het rapport van de Deense asielinstanties van 2015, het USDOS rapport van 2020 en het rapport van het Conflict Analysis and Prevention Center van 2019 schrijven dat de ordediensten die dicht bij Kadyrov staan in een klimaat van wetteloosheid opereren.⁵¹ ICG schrijft in 2015 dat volgens mensenrechtenactivisten in Tsjetsjenië de ordediensten er niet volgens de Russische wetgeving werken maar in de eerste plaats de orders van Ramzan Kadyrov opvolgen.⁵²

3. Typologie van het geweld

3.1. Aard van het geweld

3.1.1. Strijd ordediensten - rebellen

Uit een analyse van de berichtgeving over gewelddadige incidenten in Tsjetsjenië in de huidige onderzoeksperiode (zoals bij de onafhankelijke nieuwswebsite www.kavkaz-uzel.ru en de in de volgende paragrafen vermelde bronnen), blijkt dat confrontaties tussen al dan niet vermoedelijke leden van rebellengroepen en veiligheidsdiensten (federale en lokale ordediensten en andere veiligheidsdiensten) zich het vaakst voordoen onder de vorm van een aanval of beschieting door rebellen, een arrestatie die uitloopt op een schietpartij of een, al dan niet gewelddadige, arrestatie.

Zoals reeds vermeld is sinds 2015 de slagkracht van de rebellen zeer sterk afgenomen waardoor er volgens verschillende bronnen geen grootschalige gevechten meer plaatsvinden tussen rebellen en de ordediensten.⁵³ Volgens Memorial nam de rebellenactiviteit in de Noordelijke Kaukasus vooral in de

⁴⁷ Militaryarms.ru, 30/04/2019, [url](#)

⁴⁸ IFRI, 03/2017, p. 15-16, [url](#); Yashin I., 02/2016, [url](#); Congressional Research Service, 14/09/2020, p. 2, [url](#)

⁴⁹ Danish Immigration Service, 09/02/2015, p. 26, 32, [url](#)

⁵⁰ Mayak Intelligence (Galeotti M.), 06/2019, pp. 6-7, 18, [url](#)

⁵¹ Danish Immigration Service, 09/02/2015, p. 12, [url](#); USDOS, 11/03/2020, [url](#); Conflict Analysis and Prevention Center, 31/01/2019, pp. 27-28, [url](#)

⁵² Memorial Human Rights Center, 15/01/2015, pp. 15-17, p. 26, [url](#)

⁵³ OSW, 14/11/2014, p. 21, [url](#); Danish Immigration Service, 09/02/2015, p. 9, [url](#); Memorial Human Rights Center, 29/12/2015, pp. 13-15, [url](#)

periode 2009-2014 sterk af en bleef ze in de periode 2015-2018 heel laag met een trage verdere afname. Dit neemt niet weg dat er nog een beperkte rebellenactiviteit aanwezig blijft.⁵⁴ In 2020 en 2022 schrijft Memorial eveneens dat de intensiviteit van het conflict in de Noordelijke Kaukasus laag is en het aantal slachtoffers beperkt.⁵⁵

Memorial schrijft in 2017 en 2019 dat de rebellenbeweging in Tsjetsjenië, die nu zowat volledig onder IS-vlag opereert, gedesorganiseerd is en geen leiding meer heeft. Ze zijn niet meer in staat tot georganiseerde, grote acties. Volgens Memorial is de werking van de rebellen in de Noordelijke Kaukasus voor een deel verschoven van permanent actieve rebelleneenheden naar zogeheten slapende cellen. Dit zijn geïsoleerde groepen die geen contact hebben met gelijkaardige cellen elders in de regio. Ze hebben via sociale media contact met één of meerdere personen (veelal in het buitenland) die hen aanzetten tot het plegen van terroristische acties. Totdat ze deze terroristische operatie uitvoeren, leiden ze een normaal leven en onthouden ze zich van gewelddadige acties. Volgens Memorial is hun eerste actie vaak ook hun laatste.⁵⁶ In oktober 2018 schrijft de Kaukasusexpert Emil Souleimanov eveneens dat de rebellen op dat moment meestal geen ervaring of training genieten. Wat contacten via sociale media betreft, merken Souleimanov en Memorial op dat de autoriteiten alle communicatiekanalen controleren, waaronder de elektronische media, wat ertoe leidt dat de contactmogelijkheden van potentiële rebellen beperkt worden tot hun nabije omgeving.⁵⁷

Volgens Caucasian Knot vonden er in de periode januari 2019 – mei 2022 in Tsjetsjenië vier acties plaats waarvan het duidelijk is dat ze door IS-aanhangers uitgevoerd werden. Ze staan hieronder opgesomd.⁵⁸

Caucasian Knot schrijft dat Directorate 4⁵⁹, een Telegramaccount dat activiteiten van rebellen opvolgt, bericht dat aan IS gelieerde rebellen op 22 april 2019 nabij Urus-Martan een aanval uitvoerden op een militair konvooi waarbij een niet nader bepaald aantal militairen om het leven kwam. Caucasian Knot kon geen andere bron over dit incident vinden. Opzoekingen door Cedoca leverden evenmin resultaat op.⁶⁰

Op 23 juni 2019 viel een jongeman, Akhmed Barzaev, in Grozny met een mes twee agenten aan. De agenten raakten hierbij gewond, de jongeman werd doodgeschoten. IS eiste later de aanslag op.⁶¹

Op 1 juli 2019 voerde een zekere Zelimkhan Musaev uit Achkhoy-Martan een aanval uit op een politiepost nabij Bamut. Musaev stak met een mes een agent neer en gooide een granaat. Daarna probeerde hij te vluchten maar werd neergeschoten. De agent overleed aan zijn verwondingen. IS eiste de aanslag later op.⁶²

Op 28 december 2020 voerden twee Ingoesjetische broers, Hasan en Hussein Temurziev, in Grozny een mesaanval uit op politiemannen. Een agent werd gedood en een andere raakte zwaargewond alvorens de broers gedood werden. Een van de broers had op zijn telefoon een foto van henzelf waarbij ze met messen voor een IS vlag poseren.⁶³

⁵⁴ Memorial Human Rights Center, 15/04/2019, [url](#)

⁵⁵ Memorial Human Rights Center, 23/04/2020, p. 31, [url](#); Memorial Human Rights Center, 05/04/2022, p. 44, [url](#)

⁵⁶ Memorial Human Rights Center, 07/04/2017, pp. 2, 15-17, [url](#); Memorial Human Rights Center, 15/04/2019, p. 22, [url](#)

⁵⁷ CACI, (Souleimanov E.), 23/10/2018, [url](#)

⁵⁸ Caucasian Knot, 13/06/2017, [url](#); Caucasian Knot, 06/04/2017, [url](#); Caucasian Knot, 21/05/2018, [url](#);

Caucasian Knot, 10/07/2021, [url](#)

⁵⁹ Directorate 4 [Telegram account], s.d., [url](#)

⁶⁰ Caucasian Knot, 06/05/2019, [url](#)

⁶¹ Meduza, 23/06/2019, [url](#)

⁶² Memorial Human Rights Center, 21/10/2019, p. 34, [url](#); Caucasian Knot, 02/07/2019, [url](#)

⁶³ Novaya Gazeta, 30/12/2020, [url](#); Caucasian Knot, 16/02/2021, [url](#); Caucasian Knot, 01/01/2021, [url](#)

In een overzicht van geweldsincidenten in de periode 2019 – mei 2022 vermeldt Caucasian Knot nog een aantal andere incidenten waarbij veronderstelde rebellen strijd voeren met de ordediensten, zonder dat er een expliciete link is met IS. De volgende paragraaf geeft een overzicht van deze incidenten.

Op 25 januari 2019 beschoten rebellen een politiepost nabij Sernovodsk. Twee agenten raakten hierbij gewond en de ordediensten vonden een dag erna het lijk van een vermoedelijke rebel in een nabijgelegen bos.⁶⁴ Op 9 september 2019 zou een zekere Usman Aziev het vuur geopend hebben toen de politie zijn wagen tegenhield aan een controlepost in Grozny. De man werd hierna door de ordediensten doodgeschoten.⁶⁵ Op 11 oktober 2020 doodden de ordediensten twee veronderstelde rebellen tijdens een speciale operatie nabij de Ingoesjetische grens.⁶⁶ Op 13 oktober 2020 voerden de ordediensten in de *rayon* Oktyabrskiy in Grozny een speciale operatie uit waarbij vier veronderstelde rebellen gedood werden. Op 15 oktober 2020 voerden de ordediensten dan weer een speciale operatie uit in de *rayon* Achkoy-Martan waarbij een veronderstelde rebel gedood werd, Kazbek Baydulaev, die de ordediensten ook al als slachtoffer van de speciale operatie van 11 oktober 2020 vermeld hadden. Dit deed bij waarnemers twijfels rijzen over het verloop van deze operatie.⁶⁷ Op 17 december 2020 doodden de ordediensten twee veronderstelde rebellen in Kurchaloy in een vuurgevecht dat ontstond bij een identiteitscontrole.⁶⁸ Op 20 januari 2021 voerden de ordediensten een speciale operatie uit nabij Katar-Yurt waarbij zes veronderstelde rebellen om het leven kwamen. Eén van de slachtoffers was Aslan Byutukaev, een rebellenleider die reeds lang actief was.⁶⁹ Op 10 juli 2021 viel een inwoner in Grozny enkele agenten met een mes aan. De agenten schoten hem neer waarna hij aan zijn verwondingen overleed.⁷⁰

Het aantal zelfmoordaanslagen is de laatste jaren tot nul herleid in Tsjetsjenië. In de voor deze COI Focus geraadpleegde bronnen vond Cedoca geen vermelding van een zelfmoordslag in de periode 2019 - 2022. In 2018 vond er op 17 november volgens de ordediensten een poging tot een zelfmoordaanslag plaats in de *rayon* Staropromyslovskiy in Grozny. Een vrouw benaderde een controlepost en de politie zou een zelfmoordgordel bij haar gezien hebben waarop ze haar beschoten en de gordel ontplofte. Buiten de zelfmoordactivist vielen er geen slachtoffers. De autoriteiten verklaarden dat IS hierbij betrokken was maar volgens Caucasian Knot betwijfelden tal van analisten deze betrokkenheid.⁷¹ Op 20 augustus 2018 vielen jongeren op drie locaties in Tsjetsjenië leden van de ordediensten aan. Volgens de ordediensten hadden ze allen explosief materiaal bij om zichzelf op te blazen maar slaagde slechts één erin dit tot ontploffing te brengen. Er kwamen hierbij geen leden van de ordediensten om het leven.⁷²

Een overzicht van het aantal burgerslachtoffers staat in hoofdstuk [3.2: Frequentie van het geweld](#). Er is voor de periode 2010 - mei 2022 in de geraadpleegde bronnen geen informatie teruggevonden over terroristische aanslagen in Tsjetsjenië die de burgerbevolking als doelwit hebben; met uitzondering van de aanslag op de Aartsengel-Mikhaelkerk in Grozny op 19 mei 2018.⁷³

⁶⁴ Caucasian Knot, 24/03/2017, [url](#); Caucasian Knot, 19/05/2018, [url](#); Caucasian Knot, 29/01/2019, [url](#)

⁶⁵ Caucasian Knot, 10/07/2021, [url](#)

⁶⁶ Caucasian Knot, 16/02/2021, [url](#)

⁶⁷ Caucasian Knot, 16/02/2021, [url](#); Caucasian Knot, 24/12/2020, [url](#); Novaya Gazeta, 15/12/2020, [url](#)

⁶⁸ Caucasian Knot, 16/02/2021, [url](#)

⁶⁹ Caucasian Knot, 25/01/2021, [url](#)

⁷⁰ Caucasian Knot, 10/07/2021, [url](#)

⁷¹ Memorial Human Rights Center, 06/02/2019, [url](#); Caucasian Knot, 20/11/2018, [url](#)

⁷² Memorial Human Rights Center, 25/10/2018, p. 8, [url](#)

⁷³ Caucasian Knot, 19/05/2018, [url](#); Caucasian Knot, 20/05/2018, [url](#)

3.1.2. Acties ordediensten

Algemeen

Verschillende bronnen waaronder Memorial, OVSE en Human Rights Watch (HRW) vermelden dat de autoriteiten zich in hun strijd tegen de rebellen schuldig maken aan misbruiken die vaak gepaard gaan met geweld: onrechtmatige arrestaties, gefabriceerde rechtszaken, verdwijningen/ontvoeringen, foltering tijdens detentie, buitengerechterlijke executies, collectieve vergeldingsacties tegen familieleden van vermeende strijders en opsluiting in geheime detentiecentra.⁷⁴ In 2018 schrijft Memorial dat er een verschuiving waar te nemen is van het doden van al dan niet vermeende leden van de rebellenbeweging naar arrestatie van deze personen. Memorial voegt eraan toe dat hierbij nog steeds sprake is van illegale arrestaties, foltering en verdwijningen.⁷⁵

In januari 2019 schrijft de onafhankelijke nieuwssite Caucasian Knot dat de autoriteiten in Tsjetsjenië soms officieel berichten over speciale operaties waarbij enkel veronderstelde rebellen gedood worden en er geen slachtoffers bij de ordediensten of burgers vallen. Dergelijke berichten moet men zeer omzichtig bekijken maar het is vaak uiterst moeilijk tot onmogelijk om de precieze omstandigheden ervan na te gaan. Er kan volgens Caucasian Knot bij dergelijke gevallen soms sprake zijn van het verdoezelen van buitengerechterlijke executies.⁷⁶ Dergelijke speciale operaties vinden tot anno 2022 plaats in Tsjetsjenië. Zo voerden de ordediensten op 13 oktober 2020 bijvoorbeeld een speciale operatie uit in Grozny. Hierbij werden vier personen gedood. Volgens Memorial en Radio Svoboda zijn er bij de operatie ook drie inwoners van de bestormde woning gearresteerd en zijn die later dood teruggegeven aan de familie. De Tsjetsjeense ordediensten stellen dat deze drie personen omkwamen bij een auto-ongeluk.⁷⁷

Meerdere bronnen stellen dat nadat Ramzan Kadyrov in het begin van de jaren 2000 volledige controle over de ordediensten verwierf het quasi onmogelijk is geworden om leden van de ordediensten te vervolgen.⁷⁸ Zo schrijven Memorial in 2017, de OVSE en European Asylum Support Office (EASO) in 2018 en USDOS in 2020 dat de Tsjetsjeense ordediensten opereren in een algemeen klimaat van straffeloosheid. Waarbij ICG, het USDOS en de onafhankelijke krant Novaya Gazeta eraan toevoegen dat de federale toezichtsorganen machteloos staan in Tsjetsjenië.⁷⁹ OVSE schrijft in 2018 dat het de indruk heeft dat Russische federale instellingen, die in het algemeen goed werk leveren in Tsjetsjenië, niet effectief zijn en ze de deelrepubliek als een speciaal geval behandelen waar straffeloosheid getolereerd wordt omwille van de stabiliteit.⁸⁰ In 2019 schrijven ook de Raad van Europa, de Kaukasusexpert Ekaterina Sokiryanskaya en de militaire analist Mark Galeotti dat de federale Russische instellingen in Tsjetsjenië bevreesd zijn om de lokale autoriteiten ter verantwoording te roepen en dat ze vermoedelijke misdaden begaan door de Tsjetsjeense autoriteiten dan ook niet

⁷⁴ HRW, 30/08/2016, p. 10, [url](#); PACE, 08/06/2016, [url](#); AI, 22/02/2017, [url](#); Memorial, 26/01/2017, [url](#); PACE, 08/06/2016, [url](#); Caucasian Knot, 24/03/2017, [url](#); Memorial Human Rights Center, 25/10/2018, pp. 9-10, [url](#); CACI, (Souleimanov E.), 23/10/2018, [url](#); OVSE, 20/12/2018, p. 8, [url](#); Conflict Analysis and Prevention Center, 31/01/2019, [url](#); Russian Analytical Digest, Nr. 238 (E. Sokirianskaia), 22/07/2019, pp. 7-8, [url](#); Mayak Intelligence (Galeotti M.), 06/2019, p. 2, [url](#); USDOS, 11/03/2020, [url](#)

⁷⁵ Memorial Human Rights Center, 12/04/2018, pp. 8, 22, [url](#)

⁷⁶ Caucasian Knot, 26/01/2019, [url](#)

⁷⁷ Memorial Human Rights Center, 17/02/2021, p.30, [url](#); Radio Svoboda, 06/01/2021, [url](#)

⁷⁸ Memorial Human Rights Center, 18/10/2010, [url](#); Saferworld, 03/2012, [url](#); USDOS, 19/04/2013, [url](#); Memorial, 10/2012, [url](#); ICG, 06/09/2013, p. 30, [url](#); PACE, 08/06/2016, [url](#)

⁷⁹ ICG, 30/06/2015, pp. 28-31, [url](#); USDOS, 07/03/2017, [url](#); PACE, 08/06/2016, [url](#); Memorial, 26/01/2017, [url](#); Novaya Gazeta, 10/07/2017, [url](#); Novaya Gazeta, 31/07/2017, [url](#); USDOS, 20/04/2018, [url](#); OVSE, 20/12/2018, [url](#) p. 28; EASO, 08/2018, pp. 48-49, [url](#)

⁸⁰ OVSE, 20/12/2018, pp. 32-33, [url](#)

onderzoeken.⁸¹ Memorial voegt er in 2022 aan toe dat de straffeloosheid van Kadyrov en zijn regime in stand gehouden wordt door het hoogste bestuursniveau binnen de Russische Federatie.⁸²

In november - december 2017 voerde een delegatie van het Comité ter Voorkoming van Foltering van de Raad van Europa een bezoek uit aan Tsjetsjenië om meldingen van illegale detentie en mishandeling door de ordediensten te onderzoeken. Tot heden is het rapport van dit werkbezoek niet gepubliceerd maar op 11 maart 2019 publiceerde het Comité wel een publieke verklaring. In de verklaring schrijft het Comité dat de ordediensten in Tsjetsjenië wijdverbreid gebruik maken van foltering en andere vormen van slechte behandeling bij detentie. Daarnaast is er in Tsjetsjenië ook sprake van breed gebruik van illegale opsluitingen. Het Comité merkt daarbij op dat dergelijke hechtenis enerzijds het risico op slechte behandeling vergroot en anderzijds sterk de mogelijkheid inperkt om er klacht tegen in te dienen. Volgens het Comité lopen personen die verdacht worden van terrorisme en betrokkenheid bij de rebellen een zeer sterk risico op foltering maar zijn ze niet de enige slachtoffers.⁸³ In 2021 vermeldt Caucasian Knot dat foltering van arrestanten en gedetineerden nog steeds wijdverspreid is in Tsjetsjenië.⁸⁴

Detenties en verdwijningen

Er gebeuren nog steeds ontvoeringen en illegale arrestaties in Tsjetsjenië waarbij sommige personen verdwijnen na de ontvoering. Memorial en de onafhankelijke nieuwssite Kavkaz Realiï schrijven dat de omstandigheden van de ontvoeringen en verdwijningen in het overgrote deel van de gevallen wijzen op de betrokkenheid van de autoriteiten.⁸⁵ Zo schrijft de OVSE-rapporteur Wolfgang Benedek in een rapport van december 2018 dat er nog steeds illegale detenties plaatsvinden in Tsjetsjenië waarbij de meerderheid van de slachtoffers vastgehouden worden in een politiegebouw, een militair gebouw of op een afgezonderde plaats. Ze kunnen er weken vastgehouden worden zonder contact met familieleden, toegang tot een advocaat of rechter. De gedetineerden worden gefolterd met elektriciteit en stokslagen om hen tot bekentenissen te dwingen. Vaak worden hen voedsel en water onthouden. Er zijn volgens de OVSE ook meldingen van het eisen van afkoopsommen om gedetineerden vrij te laten. Tenslotte merkt de OVSE op dat er bij illegale arrestaties zich ook gevallen van illegale executies voordoen.⁸⁶ In 2019 verklaart Oleg Orlov van Memorial op de nieuwssite Kavkaz Realiï dat personen in Tsjetsjenië nog steeds het risico lopen om onterecht gearresteerd te worden. Veelal worden deze personen volgens Memorial in afzondering gehouden en gefolterd om een bekentenis af te dwingen. Indien ze een bekentenis afleggen worden deze personen uiteindelijk voor het gerecht gebracht en veroordeeld. Indien ze geen bekentenis afleggen lopen ze het risico gedood te worden in detentie en nadien spoorloos te verdwijnen of als een gedode rebel voorgesteld te worden door de ordediensten.⁸⁷ Het Nederlandse Ambtsbericht en USDOS schrijven in respectievelijk 2021 en 2022 dat de ordediensten in Tsjetsjenië in sommige gevallen arrestanten incommunicado in detentie houden voor deze officieel geregistreerd worden. Meestal is hierbij sprake van mishandelingen van de arrestant om bekentenissen af te dwingen. Dergelijke incommunicado-detenties kunnen weken duren. Er zijn eveneens meldingen dat personen vrijgelaten worden na betaling van losgeld door de familie.⁸⁸

⁸¹ Russian Analytical Digest, Nr. 238 (E. Sokirianskaia), 22/07/2019, p. 7, [url](#); Council of Europe, European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, 11/03/2019, p. 2, [url](#); Mayak Intelligence (Galeotti M.), 06/2019, pp. 4-5, [url](#)

⁸² Memorial Human Rights Center, 05/04/2022, p. 27, [url](#)

⁸³ Council of Europe, European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, 07/12/2017, [url](#); Council of Europe, European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, 11/03/2019, pp. 3-5, [url](#)

⁸⁴ Caucasian Knot, 08/12/2021, [url](#)

⁸⁵ Memorial Human Rights Center, 07/06/2016, [url](#); Kavkaz Realiï, 23/10/2019, [url](#); Kavkaz Realiï, 02/06/2021, [url](#)

⁸⁶ OVSE, 20/12/2018, pp. 8-10, 19, [url](#)

⁸⁷ Memorial Human Rights Center, 19/01/2015, pp. 5-6, [url](#); Kavkaz Realiï, 23/10/2019, [url](#)

⁸⁸ Ministerie van Buitenlandse Zaken Nederland, 12/04/2021, pp. 36, 39, [url](#); USDOS, 12/04/2022, p. 16, [url](#); Kavkaz Realiï, 02/06/2021, [url](#)

De achterliggende redenen voor de verdwijningen zijn niet altijd duidelijk. Het kunnen veronderstelde rebellen of hun familieleden zijn maar het kan evengoed gaan om personen die door het Kadyrov-regime aanzien worden als kritisch voor hun beleid of familieleden van dergelijke personen. Ook personen die een profiel hebben dat negatief aanzien wordt door het Tsjetsjeense regime, zoals bijvoorbeeld leden van de LGBTI-gemeenschap, kunnen het slachtoffer worden van dergelijke verdwijningen.⁸⁹

In een in maart 2019 gepubliceerde verklaring van het Comité ter Voorkoming van Foltering van de Raad van Europa identificeert het Comité verschillende locaties van illegale detentie. Deze zijn: het Kadyrov regiment van de Speciale Patrouille-politie, de 2de divisie politie van Grozny en het oude gebouw van de stedelijke MVD-afdeling van Argun. Daarnaast is er volgens het Comité ook sprake van ongeregistreerde detenties op officiële detentielocaties.⁹⁰ Het Nederlandse Ambtsbericht schrijft aansluitend in 2021 dat er volgens een vertrouwelijke bron in Tsjetsjenië duizenden mensen illegaal worden vastgehouden in informele gevangenissen. Het gaat hierbij onder andere over LGBTI-persoonen, drugsverslaafden en vrouwen die culturele kledingvoorschriften overtreden.⁹¹ In 2022 herhaalt ook Kavkaz Realiï deze bevindingen van het Ambtsbericht.⁹²

Memorial vermeldt dat de gekende gevallen van verdwijningen slechts het topje van de ijsberg zijn en dat enkel een beperkt aantal bekend raakt in de media. De familieleden zijn volgens Memorial bang om verdwijningen aan te klagen en er vaak van overtuigd dat een klacht indienen over een verdwijning nutteloos is. Daardoor is het moeilijker geworden om een correct beeld van de situatie te krijgen.⁹³ Volgens Sokiryanskaya, Caucasian Knot en het USDOS bevestigen verschillende bronnen dat er in 2017 opnieuw een toename is van het aantal verdwijningen en illegale arrestaties in Tsjetsjenië. In de meeste gevallen zouden de ordediensten hiervoor verantwoordelijk zijn.⁹⁴ In april 2019 schrijft Memorial opnieuw dat het geen duidelijk zicht heeft op het aantal verdwijningen in Tsjetsjenië.⁹⁵ In een rapport van 2020 beschrijft Memorial vier gevallen van in totaal acht personen die in de periode december 2019 – februari 2020 spoorloos verdwenen en na enige tijd weer opdoken. Vaak blijkt dat ze enige tijd door de ordediensten vastgehouden werden al weigeren de slachtoffers en hun familie na de verdwijning veelal nog een verklaring af te leggen aan mensenrechtenorganisaties.⁹⁶

Caucasian Knot citeert cijfers van de federale MVD volgens welke er in 2020 1.700 personen spoorloos verdwenen en in de eerste negen maanden van 2021 1.659.⁹⁷ Op het moment van schrijven van deze COI Focus zijn de statistieken van de MVD online niet consulteerbaar.

Het Telegram-kanaal 1ADAT publiceert sinds april 2020 cijfers over verdwijningen in Tsjetsjenië. 1ADAT profileert zichzelf als gericht tegen het Kadyrov-regime. 1ADAT zegt zelf dat ze deze cijfers uit verschillende bronnen haalt, waaronder van medewerkers van de ordediensten. Verschillende mensenrechtenactivisten zoals Oleg Orlov en Oyub Titiev van Memorial en Ruslan Kutaev van de Vergadering van de Kaukasische Volkeren (Assambleya Narodov Kavkaza) vermelden dat het niet

⁸⁹ SWP Berlin (Halbach U.), 05/2018, p. 21, [url](#); Fondation Jean-Jaurès (Ronzon J-B), 25/04/2022, pp. 3-4, [url](#); Caucasian Knot, 28/12/2021, [url](#); Caucasian Knot, 30/12/2021, [url](#); Kavkaz Realiï, 22/03/2022, [url](#); USDOS, 12/04/2022, p. 6, [url](#).

⁹⁰ Council of Europe, European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, 11/03/2019, pp. 7-8, [url](#).

⁹¹ Ministerie van Buitenlandse Zaken Nederland, 12/04/2021, p. 39, [url](#).

⁹² Kavkaz Realiï, 22/03/2022, [url](#).

⁹³ Memorial Human Rights Center, *Статистика похищений и убийств. Чечня (2011 год) [Statistieken van ontvoeringen en moorden, Tsjetsjenië (2011)]*, s.d., [url](#); USDOS, 19/04/2013, [url](#); Memorial Human Rights Center, 07/06/2016, p. 28-30, [url](#).

⁹⁴ Caucasian Knot, 27/10/2017, [url](#); Caucasian Knot, 05/12/2017, [url](#); USDOS, 20/04/2018, [url](#).

⁹⁵ Caucasian Knot, 17/04/2019, [url](#).

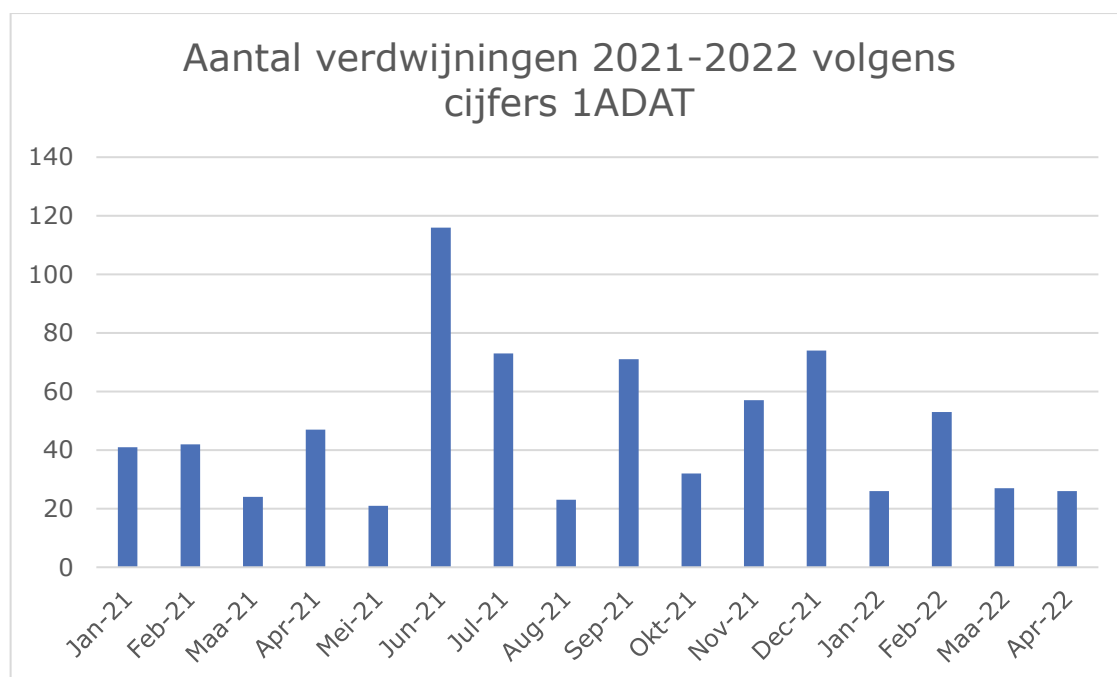
⁹⁶ Memorial Human Rights Center, 23/04/2020, pp. 12-13, [url](#).

⁹⁷ Caucasian Knot, 16/12/2021, [url](#).

mogelijk is om de cijfers en hun origine te verifiëren maar ze menen allemaal dat ze geloofwaardig en realistisch zijn.⁹⁸

In het eerste jaar dat 1ADAT cijfermateriaal over verdwijningen in Tsjetsjenië bijhield, namelijk van april 2020 tot april 2021 registreerde het 1863 gevallen. In de periode april 2021 – april 2022 waren dat er 620. 1ADAT merkt hierbij op dat hun cijfers enkel de gevallen betreffen waarvan ze zelf een bevestiging hebben, het werkelijke aantal verdwijningen ligt volgens 1ADAT veel hoger.⁹⁹

In de onderstaande grafiek geeft Cedoca een overzicht van de cijfers over verdwijningen in de periode januari 2021 – april 2022 die 1ADAT publiceerde. Zoals in bovenstaande paragraaf vermeld kunnen deze cijfers niet geverifieerd worden en dienen ze enkel als indicatief gelezen te worden:

Tabel opgemaakt door Cedoca aan de hand van cijfermateriaal 1ADAT¹⁰⁰

1ADAT verklaart in 2020 aan Kavkaz Realii dat arrestaties en verdwijningen vaak 's avonds of 's nachts plaatsvinden. Soms zijn ze heel gericht op één persoon maar het kan evengoed gebeuren dat er tientallen personen in een hele wijk opgepakt worden. De reden voor deze arrestaties is niet steeds duidelijk. Soms worden opgepakte personen weer vrijgelaten, soms openen de autoriteiten een gefabriceerde strafzaak tegen hen en in sommige gevallen worden ze vermoord. De overgrote meerderheid van de gearresteerde en verdwenen personen zijn mannen maar volgens 1ADAT zijn er ook meldingen van vrouwelijke slachtoffers.¹⁰¹

Aleksandr Cherkasov van Memorial verklaart dat wanneer familieleden zich officieus of officieel tot de autoriteiten wenden voor hulp om de slachtoffers terug te vinden, dit vaak een tegenovergesteld effect heeft. De familieleden zullen dan vaak gedwongen worden om zich publiek te verontschuldigen. Dit leidt er nog steeds toe dat familieleden niet snel aangifte zullen doen van verdwijningen, maar, in het

⁹⁸ Caucasian Knot, 01/10/2020, [url](#); Kavkaz Realii, 30/12/2020, [url](#)

⁹⁹ 1ADAT, 10/05/2022, [url](#); 1ADAT, Статистика [Statistieken], s.d., [url](#); 1ADAT, 06/05/2022, [url](#)

¹⁰⁰ 1ADAT, 10/05/2022, [url](#); 1ADAT, Статистика [Statistieken], s.d., [url](#); 1ADAT, 06/05/2022, [url](#)

¹⁰¹ Kavkaz Realii, 30/12/2020, [url](#)

geval ze die hebben, een beroep zullen doen op informele contacten. De analiste Ekaterina Sokiryanskaya verklaart dat het quasi onmogelijk is om via het Onderzoekscomité of mensenrechtenorganisaties verdwenen familieleden te vinden of vrij te krijgen. Caucasian Knot schrijft in 2020 en 2021 dat verschillende mensenrechtenactivisten aan hen verklaren dat inwoners weigerachtig zijn om klachten in te dienen of juridische hulp te vragen voor verdwenen of illegaal gearresteerde familieleden uit schrik dat het hun familieleden zou schaden. Ook 1ADAT schrijft dat familieleden van gearresteerde en/of verdwenen personen vaak niet durven er ruchtbaarheid aan te geven of klacht in te dienen.¹⁰²

Hieronder staan enkele voorbeelden van illegale arrestaties en verdwijningen in Tsjetsjenië:

Op 13 maart 2020 verdween Shamkhan Yandiev nabij het dorp Novyy Sharoy spoorloos voor twee weken waarna hij in een politiekantoor opdook. De man verbleef voordien zeven jaar in Duitsland.¹⁰³

Volgens bronnen van Memorial verdwenen er in het dorp Chechen-Aul eind augustus 2020 zeven mannen. De familie had geen weet van hun verblijfplaats. Op 18 september 2020 werden er twee vrijgelaten en op 7 oktober 2020 nog eens twee. De mannen waren tijdens hun detentie gefolterd. Tegen drie anderen zouden de ordediensten een strafzaak fabriceren al waren ze niet officieel gearresteerd.¹⁰⁴

Memorial bericht dat er op 13 november 2020 een tiental personen gearresteerd zijn in Gudermes. Volgens informatie die Memorial verkreeg werden deze personen illegaal vastgehouden op een basis van de Rosgvardiya in Grozny en zijn minstens enkele van hen fysiek mishandeld. De familieleden weigerden klacht in te dienen of hulp van mensenrechtenorganisaties te krijgen.¹⁰⁵

Op 26 april 2021 arresteerden niet-ge identificeerde ordediensten in Argun Arkaman Tataev. Volgens zijn familie wordt hij sindsdien vastgehouden in Argun, wat de ordediensten ontkennen. Op 15 mei 2021 stuurde zijn moeder een verklaring hierover naar Memorial. Op 25 mei 2021 pakten de ordediensten enkele familieleden op en bedreigden ze hen om de verklaring in te trekken, zoniet zouden ze de familieleden doodschieten en Arkaman de schuld geven.¹⁰⁶

Familieleden

Familieleden van (vermoedelijke) rebellenstrijders worden door de autoriteiten verantwoordelijk gehouden voor de daden van hun verwanten.¹⁰⁷ De Tsjetsjeense autoriteiten hebben regelmatig waarschuwingen geuit aan de familieleden dat er represailles zouden volgen als ze hun zonen niet kunnen overhalen om de wapens neer te leggen. Dergelijke represailles doen zich voor onder de vorm van het platbranden van de huizen van familieleden, uitsluiting van de families uit hun leefgemeenschap of vervolging van familieleden. Dit wordt bevestigd door meerdere bronnen, waaronder ICG, USDOS, OVSE, EASO en analisten en mensenrechtenactivisten zoals Ekaterina Sokiryanskaya, Igor Kalyapin en Oleg Orlov.¹⁰⁸

¹⁰² Caucasian Knot, 27/10/2017, [url](#); Caucasian Knot, 07/01/2021, [url](#); Kavkaz Realii, 30/12/2020, [url](#); Caucasian Knot, 23/12/2020, [url](#)

¹⁰³ Memorial Human Rights Center, 27/03/2020, [url](#)

¹⁰⁴ Memorial, 20/10/2020, [url](#)

¹⁰⁵ Memorial, 13/11/2020, [url](#)

¹⁰⁶ Memorial, 27/05/2021, [url](#)

¹⁰⁷ Memorial Human Rights Center, 07/04/2017, pp. 21-22, [url](#); Memorial Human Rights Center, 25/10/2018, pp. 9-10, [url](#); Asia Europe Journal (Souleimanov E.A.), 07/2018, p. 98, [url](#); Conflict Analysis and Prevention Center, 31/01/2019, pp. 56-57, [url](#); Council of Europe, European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, 11/03/2019, p. 5, [url](#)

¹⁰⁸ ICG, 30/06/2015, pp. 9-10, [url](#); Caucasian Knot, 07/01/2017, [url](#); Sobesednik, 17/01/2017, [url](#); USDOS, 20/04/2018, [url](#); OVSE, 20/12/2018, pp. 19-20, [url](#); EASO, 08/2018, pp. 46-47, [url](#); Mayak Intelligence (Galeotti M.), 06/2019, pp. 3, 14, [url](#); Caucasian Knot, 07/01/2021, [url](#)

In januari 2017 stelt Memorial enkele gevallen vast waarbij niet enkel rechtstreekse familieleden maar ook een meer wijde kring van mannelijke familieleden bestraffingen ondergaan.¹⁰⁹ In augustus 2017 worden bijvoorbeeld de familieleden van Magomed Taramov en Dzhamal Tazbiev fysiek mishandeld omdat ze publiekelijk protesteren tegen de detentie van de twee mannen wegens betrokkenheid bij de aanslag in Grozny in december 2016. De twee mannen verklaren bekentenissen te hebben afgelegd onder druk van foltering. Ook dorpsgenoten die een open brief voor hun vrijlating ondertekenden zouden door de ordediensten onder druk gezet zijn, waarna ze verklaarden per ongeluk de brief te hebben ondertekend. Uiteindelijk veroordeelde men de twee mannen tot vijf jaar gevangenis.¹¹⁰ Na een drievoudige aanval op de ordediensten op 20 augustus 2018 arresteren de ordediensten, volgens Memorial en de Kaukasusexpert Emil Souleimanov, ook een groot aantal familieleden en kennissen van de aanslagplegers, onder hen ook minderjarigen. In totaal arresteerde men een 200-tal personen die gedurende een periode gaande van een dag tot een week vastgehouden werden. De directe familieleden van de aanslagplegers zagen zich eind augustus-begin september 2018 onder druk van de ordediensten verplicht om weg te trekken uit hun woonplaats Shali.¹¹¹ Novaya Gazeta vermeldt dat na een vuurgevecht met rebellen in oktober 2020 de ordediensten een groot aantal van hun familieleden, waaronder minderjarigen, en vrienden arresteerden. Ze werden enkele dagen tot maanden vastgehouden en gefolterd.¹¹² Novaya Gazeta schrijft dat de ordediensten in maart 2021 familieleden van een ex-sergeant van het politieregiment Kadyrov oppakten en bedreigden. De ex-sergeant had aan Novaya Gazeta getuigd over wanpraktijken bij de politie. De politiediensten dreigden dat de familie "iets heel ergs" zou overkomen indien de ex-sergeant zijn verklaringen niet zou intrekken.¹¹³ Kavkaz Realii vermeldt dat de Tsjetsjeense ordediensten de familieleden van de in april 2021 in Argun verdwenen Akraman Tataev met geweld bedreigden. De ordediensten pakten enkele familie-ouderen op en zetten de familie zo onder druk om de samenwerking met Memorial over de verdwijning van Tataev stop te zetten.¹¹⁴

In 2020 publiceerde het Conflict Analysis and Prevention Center van Ekaterina Sokiryanskaya een rapport met de resultaten van een onderzoek naar de situatie van de weduwen en kinderen van rebellen die gedood zijn in één van de oorlogen in de Kaukasus of in het Midden-Oosten alsook van vrouwen van wie de echtgenoot veroordeeld is tot gevangenisstraffen wegens betrokkenheid bij de rebellenbeweging. Specifiek voor Tsjetsjenië merkt Sokiryanskaya op dat de helft van de voor het onderzoek geïnterviewde vrouwen vermelden dat ze omwille van de activiteiten van hun man druk vanwege de ordediensten ondervinden die vaak sterk kan zijn. De andere helft maakt hier geen melding van. Het onderzoek kon niet aanduiden welke elementen tot druk vanwege de overheid leiden. Sokiryanskaya merkt op dat men de indruk krijgt dat veel afhangt van de houding van de lokale ordediensten die vaak eigen lijsten van verdachte personen hebben. Wel gaf het onderzoek aan dat hoe hoger de plaats van de echtgenoot in de rebellenhiërarchie was, hoe hoger het risico op druk vanwege de ordediensten. Daarnaast schrijft Sokiryanskaya dat echtgenotes van rebellen die actief waren in het conflict in het begin van de jaren 2000, voordat de zogenaamde Tsjetsjenisering begon, vaak een lager risico lopen op druk vanwege de ordediensten maar dit is niet altijd het geval.¹¹⁵

Onderzoek Novaya Gazeta 2017

De onafhankelijke Russische krant Novaya Gazeta berichtte in juli 2017 over een specifieke verdwijningszaak. Volgens de krant arresteerden de ordediensten in december 2016 en januari 2017 een 200-tal personen naar aanleiding van een aanslag in Grozny op 17 december 2016. De arrestaties

¹⁰⁹ Memorial Human Rights Center, 07/04/2017, pp. 21-22, [url](#)

¹¹⁰ Caucasian Knot, 29/08/2017, [url](#); Caucasian Knot, 06/09/2017, [url](#); ICG, 26/03/2018, [url](#)

¹¹¹ Memorial Human Rights Center, 25/10/2018, pp. 9, 11, [url](#); CACI, (Souleimanov E.), 23/10/2018, [url](#)

¹¹² Novaya Gazeta, 30/12/2020, [url](#)

¹¹³ Novaya Gazeta, 17/03/2021, [url](#)

¹¹⁴ Kavkaz Realii, 28/05/2021, [url](#)

¹¹⁵ Conflict Analysis and Prevention Center, 31/03/2020, pp. 23-27, [url](#)

vonden plaats in onder andere Grozny, Kurchaloy, Coci-yurt en Mayrtup. Tegen sommige arrestanten werd een strafzaak geopend. Volgens Novaya Gazeta werden minstens 27 van deze personen en mogelijk zelfs 56, buitengerechtelijk geëxecuteerd door leden van de Tsjetsjeense ordediensten in de nacht van 25 op 26 januari 2017. Novaya Gazeta verkreeg documenten van de Tsjetsjeense MVD die deze executies zouden bevestigen. Volgens Memorial hebben de familieleden van deze 27 personen geen enkele informatie over de situatie en verblijfplaats van hun verdwenen familielid. Van één persoon, Ismail Bergaev, is geweten dat hij overleed in ziekenhuis nr. 9 in Grozny. Volgens de autoriteiten bezweek hij aan verwondingen die hij opliep tijdens een vuurgevecht met de ordediensten.¹¹⁶ De woordvoerder van president Poetin verklaarde dat ze op de hoogte waren van de berichten van de executies maar dat de lokale ordediensten deze geruchten afdeden als leugens.¹¹⁷

Op 24 juli 2017 overhandigt Memorial dossiers over dertien mannen die in de periode december 2016 - februari 2017 in Tsjetsjenië verdwenen aan de Russische ombudsvrouw voor de mensenrechten, Moskal'kova. Van een van hen, Said-Ramzan Abdulkerimov, is geweten dat hij stierf in politiedetentie. Van de anderen ontbreekt elk spoor.¹¹⁸

Eind juli 2017 schrijft Novaya Gazeta dat familieleden van de 27 vermoedelijk geëxecuteerde personen door de Tsjetsjeense ordediensten bedreigd werden na de publicatie van hun namen in deze krant. Ook werden de paspoorten van de 27 personen opgeëist en zijn volgens Novaya Gazeta de mobiele telefoons van enkele van hen naar Tsjetsjeense eenheden in Syrië gestuurd om zo te kunnen aantonen dat deze personen daar verblijven.¹¹⁹ Het Russische Onderzoekscomité verklaarde in 2018 dat 22 van de verdwenen personen weggetrokken zijn naar Syrië. De mensenrechtenorganisatie Memorial trekt deze conclusie in twijfel aangezien er volgens hen tekortkomingen waren in het onderzoek.¹²⁰

In september 2017 bezocht de Russische ombudsvrouw voor mensenrechten, Moskal'kova, Tsjetsjenië naar aanleiding van de berichtgeving van Novaya Gazeta. Volgens Memorial werden de familieleden van de 27 personen door de Tsjetsjeense ordediensten bedreigd om geen contact op te nemen met Moskal'kova. De Tsjetsjeense autoriteiten gaven zelf enkele verklaringen voor de verdwijning van de 27 personen (zoals: natuurlijke dood, vertrokken naar Syrië), maar die steunen volgens Memorial niet op feiten.¹²¹

Op 11 september 2018 zijn veertien van de in januari 2017 gearresteerde personen veroordeeld tot gevangenisstraffen tussen 9,5 en 10,5 jaar wegens betrokkenheid bij de rebellen. In 2019 bevestigde het Tsjetsjeense Hooggerechtshof deze veroordelingen. Een niet nader bepaald aantal van de in december 2016 - januari 2017 gearresteerde personen is volgens Memorial tot minstens eind 2019 spoorloos.¹²² In 2021 publiceerde Novaya Gazeta bijkomend onderzoek met onder andere de getuigenis van een ex-politieman van de Tsjetsjeense ordediensten. Volgens Novaya Gazeta bevestigt dit onderzoek de illegale executie van de 27 personen.¹²³

3.2. Frequentie van het geweld

Het is zo goed als onmogelijk om een volledig zicht te krijgen op de frequentie van gewelddaden in Tsjetsjenië. Enerzijds door de quasi afwezigheid van onafhankelijke media, anderzijds door de

¹¹⁶ Memorial Human Rights Center, 10/10/2017, [url](#), pp. 12-16; Novaya Gazeta, 10/07/2017, [url](#); Novaya Gazeta, 31/07/2017, [url](#)

¹¹⁷ OC Media, 11/07/2017, [url](#)

¹¹⁸ RFE/RL, 27/07/2017, [url](#)

¹¹⁹ Novaya Gazeta, 31/07/2017, [url](#)

¹²⁰ Memorial Human Rights Center, 21/10/2019, pp. 25-29, [url](#)

¹²¹ Memorial Human Rights Center, 10/10/2017, pp. 16-19, [url](#); USDOS, 20/04/2018, [url](#)

¹²² Memorial Human Rights Center, 21/10/2019, pp. 25-29, [url](#)

¹²³ Novaya Gazeta, 15/02/2021, [url](#); Novaya Gazeta, 15/03/2021, [url](#)

informatieoorlog die gevoerd wordt door de strijdende partijen.¹²⁴ In 2021 en 2022 voegt Memorial er aan toe dat er geen zekerheid is over de juistheid van het officiële cijfermateriaal over de situatie in de Noordelijke Kaukasus. Als voorbeeld citeert het de tegenstrijdige cijfers over geweldsincidenten in de Noordelijke Kaukasus die het Antiterroristisch comité publiceerde.¹²⁵ In 2018 en 2019 schrijft Caucasian Knot op zijn beurt dat het niet steeds mogelijk is om verklaringen van de ordediensten te verifiëren en dat cijfermateriaal over geweld niet altijd volledig correct is.¹²⁶

Voor de periode 2019 - 2022 vond Cedoca bij Caucasian Knot geen vermelding van terroristische ontploffingen die in Tsjetsjenië plaatsvonden. In 2018 telde Caucasian Knot drie terroristische explosies in Tsjetsjenië tegenover vier ontploffingen in 2017 en drie in 2016.¹²⁷ Met ontploffingen worden alle doelbewuste ontploffingen door zowel zelfgemaakte als militaire springtuigen bedoeld, van militaire en industriële doelwitten, of objecten zoals pijpleidingen en spoorwegen. In dit aantal zijn ook de zelfmoordaanslagen opgenomen. In 2016 vond er volgens Caucasian Knot één zelfmoordaanslag plaats.¹²⁸ In 2018 vonden er volgens Caucasian Knot twee zelfmoordaanslagen plaats in Tsjetsjenië.¹²⁹ In de geraadpleegde bronnen is geen informatie gevonden over een eventuele zelfmoordaanslag in Tsjetsjenië in 2015, 2017 en in de periode 2019 – 9 mei 2022.

Onderstaande tabel geeft de cijfers weer die Memorial en Caucasian Knot verzamelden over het aantal slachtoffers bij de ordediensten in de strijd tegen de rebellen in de laatste jaren:

Jaar	Cijfers Memorial		Cijfers Caucasian Knot	
	Gedode ordediensten	Gewonde ordediensten	Gedode ordediensten	Gewonde ordediensten
Januari - maart 2022 ¹³⁰	Geen cijfers beschikbaar	Geen cijfers beschikbaar	0	0
2021 ¹³¹	0	5	0	5
2020 ¹³²	3	2	3	2
2019 ¹³³	2	4	2	4
2018 ¹³⁴	3	8	3	8
2017 ¹³⁵	12	12	13	14
2016 ¹³⁶	5	10	5	5

¹²⁴ RFE/RL, 20/02/2012, [url](#); Memorial Human Rights Center, 14/03/2012, [url](#); Caucasian Knot, 16/01/2013, [url](#)

¹²⁵ Memorial Human Rights Center, 15/03/2021, p. 22, [url](#); Memorial Human Rights Center, 17/02/2021, pp. 28-29, [url](#); Memorial Human Rights Center, 05/04/2022, p. 40, [url](#)

¹²⁶ Caucasian Knot, 14/03/2018, [url](#); Caucasian Knot, 26/01/2019, [url](#)

¹²⁷ Caucasian Knot, 04/02/2016, [url](#); Caucasian Knot, 01/02/2017, [url](#); Caucasian Knot, 15/01/2018, [url](#); Caucasian Knot, 26/01/2019, [url](#)

¹²⁸ Caucasian Knot, 28/01/2014, [url](#); Memorial Human Rights Center 30/03/2015, p. 17, [url](#); Newsru, 18/10/2014, [url](#); On Kavkaz, 09/05/2016, [url](#)

¹²⁹ Caucasian Knot, 26/01/2019, [url](#)

¹³⁰ Caucasian Knot, 05/04/2022, [url](#)

¹³¹ Caucasian Knot, 05/04/2021, [url](#); Caucasian Knot, 03/05/2021, [url](#); Caucasian Knot, 01/06/2021, [url](#); Caucasian Knot, 05/07/2021, [url](#); Caucasian Knot, 11/10/2021, [url](#); Caucasian Knot, 04/01/2022, [url](#); Memorial Human Rights Center, 05/04/2022, p. 40, [url](#)

¹³² Caucasian Knot, 18/03/2020, [url](#); Caucasian Knot, 15/04/2020, [url](#); Caucasian Knot, 18/05/2020, [url](#);

Caucasian Knot, 07/11/2020, [url](#); Caucasian Knot, 05/01/2021, [url](#); Memorial Human Rights Center, 15/03/2021, p. 23, [url](#)

¹³³ Memorial Human Rights Center, 23/04/2020, [url](#); Caucasian Knot, 25/04/2019, [url](#); Caucasian Knot, 23/08/2019, [url](#); Caucasian Knot, 05/12/2019, [url](#); Caucasian Knot, 30/01/2020, [url](#)

¹³⁴ Caucasian Knot, 26/01/2019, [url](#); Memorial Human Rights Center, 15/04/2019, [url](#)

¹³⁵ Caucasian Knot, 15/01/2018, [url](#); Memorial Human Rights Center, 12/04/2018, [url](#)

¹³⁶ Memorial Human Rights Center, 07/04/2017, p. 4, [url](#); Caucasian Knot, 01/02/2017, [url](#)

Tabel van slachtoffers bij de ordediensten op basis van cijfers van Memorial en Caucasian Knot

Onderstaande tabel geeft het aantal vermoedelijke rebellen weer die volgens cijfers van Caucasian Knot de laatste jaren gedood werden. Caucasian Knot merkt bij deze cijfers op dat niet alle door hen opgesomde slachtoffers officieel bevestigd werden maar deels afkomstig zijn van eigen informatie.¹³⁷

	2022 ¹³⁸ (januari – april)	2021 ¹³⁹	2020 ¹⁴⁰	2019 ¹⁴¹	2018 ¹⁴²	2017 ¹⁴³	2016 ¹⁴⁴
Aantal gedode vermoedelijke rebellen	0	7	11	4	21	20	20

Tabel van slachtoffers bij de veronderstelde rebellen op basis van cijfers van Caucasian Knot

Volgens cijfers van de Tsjetsjeense MVD doodden ze in 2021 zes leden van illegale gewapende formaties en arresteerden ze er 40.¹⁴⁵ In 2020 waren dat er respectievelijk veertien en 58.¹⁴⁶ In 2019 arresteerde de Tsjetsjeense MVD volgens hun eigen cijfers 77 personen omwille van betrokkenheid bij terroristische activiteiten of extremisme. In het overzicht vermeldt de MVD dat er in 2019 vier vermoedelijke rebellen gedood zijn nadat ze politiemannen aanvielen. De MVD specificeert hier niet of dit het totaal aantal in 2019 gedode vermoedelijke rebellen is of enkel degenen die bij een aanval gedood zijn.¹⁴⁷ Het Tsjetsjeense MVD verklaarde dat er in 2018 21 vermoedelijke rebellen gedood zijn en dat de ordediensten er 56 arresteerden. In 2017 zijn er volgens de MVD achttien vermoedelijke rebellen gedood, waarvan twee rebellenleiders.¹⁴⁸ Daarnaast werden er in 2017 85 rebellen en handlangers gearresteerd.¹⁴⁹ Ramzan Kadyrov verklaarde in januari 2017 dat er in 2016 in Tsjetsjenië zeventien rebellen gedood en negentien gearresteerd werden.¹⁵⁰

In de voor deze COI Focus geraadpleegde bronnen, waaronder Caucasian Knot, vond Cedoca geen vermelding van burgerslachtoffers in de periode 2019 – 09 mei 2022. In 2018 vielen er volgens cijfers van Caucasian Knot twee dodelijke burgerslachtoffers en raakte er een gewond.¹⁵¹ In 2017 werden er 26 burgers gedood en raakten er twee gewond.¹⁵²

¹³⁷ Caucasian Knot, 16/01/2013, [url](#); Caucasian Knot, 08/01/2012, [url](#); Caucasian Knot, 28/01/2014, [url](#)

¹³⁸ Caucasian Knot, 05/04/2022, [url](#); Caucasian Knot, 04/05/2022, [url](#)

¹³⁹ Caucasian Knot, 05/04/2021, [url](#); Caucasian Knot, 03/05/2021, [url](#); Caucasian Knot, 01/06/2021, [url](#);

Caucasian Knot, 05/07/2021, [url](#); Caucasian Knot, 11/10/2021, [url](#); Caucasian Knot, 04/01/2022, [url](#)

¹⁴⁰ Caucasian Knot, 18/03/2020, [url](#); Caucasian Knot, 15/04/2020, [url](#); Caucasian Knot, 18/05/2020, [url](#);

Caucasian Knot, 07/11/2020, [url](#); Caucasian Knot, 05/01/2021, [url](#)

¹⁴¹ Caucasian Knot, , 25/04/2019, [url](#)

¹⁴² Caucasian Knot, 26/01/2019, [url](#)

¹⁴³ Caucasian Knot, 15/01/2018, [url](#)

¹⁴⁴ Caucasian Knot, 01/02/2017, [url](#)

¹⁴⁵ MVD Tsjetsjenië, 03/03/2022, [url](#)

¹⁴⁶ MVD Tsjetsjenië, 02/2021, [url](#)

¹⁴⁷ MVD Tsjetsjenië, s.d., [url](#); MVD Tsjetsjenië, 11/02/2020, [url](#)

¹⁴⁸ Memorial Human Rights Center, 15/04/2019, [url](#)

¹⁴⁹ MVD Tsjetsjenië, s.d., [url](#)

¹⁵⁰ Memorial Human Rights Center, 07/04/2017, p. 3, [url](#)

¹⁵¹ Caucasian Knot, 26/01/2019, [url](#)

¹⁵² Caucasian Knot, 15/01/2018, [url](#); Caucasian Knot, 01/06/2018, [url](#)

Samenvatting

Alle bronnen geven aan dat er sinds 2009 in Tsjetsjenië geen sprake meer is van wijdverbreide en intensieve gevechten en geweldsincidenten. Er is echter nog geweld aanwezig in Tsjetsjenië maar dat is beperkter in omvang en gericht. Zo maken alle bronnen gewag van mensenrechtenschendingen die gepleegd worden door het regime van Ramzan Kadyrov en aanslagen die gepleegd worden door de rebellen. Het geweld van de autoriteiten is gericht tegen leden van de rebellenbeweging en hun verwanten maar blijft niet beperkt tot deze groep. De rebellen voeren voornamelijk gewelddadige acties uit tegen leden van de ordediensten.

De sterke controle die het regime uitoefent over de maatschappij zorgt er volgens bronnen voor dat er slechts een beperkte hoeveelheid informatie over eventuele mensenrechtenschendingen en de algemene situatie in de republiek naar buiten komt.

De rebelleneenheden van Imarat Kavkaz zijn volgens de bronnen in de loop van 2015 zo goed als volledig buiten spel gezet en vormen geen actor meer in de regio. Dit werd enerzijds veroorzaakt door acties van de ordediensten en anderzijds door de opkomst van IS in de Noordelijke Kaukasus. Een aantal potentiële rekruten voor de rebellenbeweging in Tsjetsjenië trokken naar het Midden-Oosten om er te strijden in de rangen van IS. Daarnaast voeren rebellen uit zelfstandig opererende cellen onder de vlag van IS een beperkt aantal operaties uit in de deelrepubliek. Tot op heden blijven de activiteiten en impact van IS-eenheden in Tsjetsjenië beperkt. Tegelijk is het aantal rekruten dat naar het Midden-Oosten trekt sinds 2019 zowat tot nul herleid.

De Tsjetsjeense ordediensten staan volgens de geraadpleegde bronnen onder rechtstreekse controle van Kadyrov, wat uitzonderlijk is in de Russische Federatie waar de ordediensten veelal door het federale centrum geleid worden. De Tsjetsjeense ordediensten maken zich volgens de bronnen schuldig aan tal van mensenrechtenschendingen en doen dit in een klimaat van straffeloosheid. De bronnen spreken van: onrechtmatige arrestaties, gefabriceerde rechtszaken, verdwijningen en ontvoeringen, foltering tijdens detentie, buitengerechtigde executies en collectieve vergeldingsacties zoals bedreiging en mishandeling van familieleden van al dan niet vermeende strijders.

Het cijfermateriaal over het aantal geweldsincidenten en het aantal slachtoffers is beperkt. De beschikbare cijfers wijzen op een daling van het aantal slachtoffers, zowel bij de ordediensten, rebellen als de burgers maar zijn volgens verschillende bronnen een onderschatting. Deze evolutie zet zich sinds 2013 bijna onafgebroken door tot 2017, het jaar waarin er een stijging van het aantal slachtoffers waar te nemen valt. In 2018 is er een daling van het aantal slachtoffers bij de ordediensten, het aantal slachtoffers bij rebellen en burgers blijft min of meer constant. Sinds 2019 blijven de cijfers, mits enkele kleinere fluctuaties, constant op een laag niveau.

Bibliografie

Rechtstreekse contacten

Medewerker van een onafhankelijke mensenrechtenorganisatie die reeds jaren actief is in Tsjetsjenië, e-mail, 31/05/2018 [Omwille van veiligheidsredenen wenst deze persoon anoniem te blijven en mogen zijn contactgegevens niet verspreid worden.]

Geschreven en audiovisuele bronnen

1ADAT [Telegram Channel], *Статистика 1АДАТ, май 2021г.* [Statistiek 1ADAT, mei 2021], 01/06/2021, <https://t.me/IADAT/6851> [geraadpleegd 10/06/2021]

1ADAT, *620 человек похищено в Чечне* [620 personen verdwenen in Tsjetsjenië], 10/05/2022, <https://1adat.com/ru/media/620-celovek-poxishheno-v-cecne> [geraadpleegd 09/05/2022]

1ADAT, *Статистика* [Statistieken], s.d., <https://1adat.com/ru/statistic> [geraadpleegd 09/05/2022]

1ADAT, *Статистика по похищенным с 2021 по 2022* [Statistieken over verdwijningen van 2021 tot 2022], 06/05/2022, <https://1adat.com/ru/news/statistika-po-poxishhennym-s-2021-po-2022> [geraadpleegd 09/05/2022]

Amnesty International (AI), *Amnesty International Report 2016/17*, 22/02/2017, <https://www.amnesty.org/download/Documents/POL1048002017ENGLISH.PDF> [geraadpleegd 15/06/2017]

Asia Europe Journal (Souleimanov E.A.), *Frankenstein in Grozny: vertical and horizontal cracks in the foundation of Kadyrov's rule*, 07/2018, https://www.researchgate.net/publication/326672842_Frankenstein_in_Grozny_vertical_and_horizontal_cracks_in_the_foundation_of_Kadyrov's_rule [geraadpleegd 21/06/2019]

Begemot, *Росгвардия наращивает силы в Чечне* [Rosgvardiya bouwt zijn krachten op in Tsjetsjenië], 21/08/2017, <https://begemot.media/power/rosgvardiya-narashhivaet-sily-v-chechne/> [geraadpleegd 01/06/2018]

Caucasian Knot, *"Imarat Kavkaz" has split up*, 14/08/2010, <http://www.eng.kavkaz-uzel.ru/articles/14133/?print=true> [geraadpleegd op 30/08/2010]

Caucasian Knot, *Кризис власти в Имарате Кавказ не помешает вооруженной борьбе боевиков, считают эксперты* [Machtscrisis in het Kaukasus Emiraat zal de gewapende strijd van de strijders niet verhinderen, menen experten], 21/08/2010, <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/173223/?print=true> [geraadpleegd op 30/08/2010]

Caucasian Knot, *В Чечне в числе жертв вооруженного конфликта в 2011 году оказался 201 человек* [In Tsjetsjenië bedraagt het aantal slachtoffers van het gewapens conflict in 2011 201 personen], 08/01/2012, <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/198855/> [geraadpleegd 21/06/2013]

Caucasian Knot, *Caucasians in the ranks of IS (ISIL)*, 28/11/2014, <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/30056/> [geraadpleegd 07/06/2015]

Caucasian Knot, *В Чечне за 2012 год жертвами вооруженного конфликта стали не менее 174 человек* [In Tsjetsjenië waren er in 2012 niet minder dan 174 slachtoffers van het gewapend conflict], 16/01/2013, Van: <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/218735/> [geraadpleegd op 07/06/2013]

Caucasian Knot, *За первые три месяца 2013 года в Чечне жертвами вооруженного конфликта стали 37 человек* [Tijdens de eerste drie maanden van 2013 waren er 37 slachtoffers van het gewapend conflict in Tsjetsjenië], 12/04/2013, <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/222788/> [geraadpleegd op 07/06/2013]

Caucasian Knot, *В Чечне за 2013 год жертвами вооруженного конфликта стали не менее 101 человека* [In Tsjetsjenië waren er in 2013 niet minder dan 101 slachtoffers van het gewapend conflict], 28/01/2014, <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/237203/> [geraadpleegd op 12/06/2014]

Caucasian Knot, *Власти Чечни заявили о новой тактике борьбы с боевиками* [De Tsjetsjeense autoriteiten melden een nieuwe tactiek voor de strijd met de rebellen], 02/01/2015, <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/255032/> [geraadpleegd op 09/05/2022]

Caucasian Knot, *В Чечне за 2015 год число жертв вооруженного конфликта сократилось на 74%, число терактов возросло* [In Tsjetsjenië verminderde het aantal slachtoffers van gewapend conflict met 75%, het aantal aanslagen nam toe], 04/02/2016, <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/277086/> [geraadpleegd op 30/05/2016]

Caucasian Knot, *Жительница Чечни осуждена за попытку уехать в Сирию* [Inwoonster van Syrië veroordeeld voor een poging om naar Syrië te gaan], 24/05/2017, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/303196/> [geraadpleegd op 15/06/2017]

Caucasian Knot, *В Чечне за 2016 год число жертв вооруженного конфликта выросло на 43%* [In Tsjetsjenië steeg het aantal slachtoffers van het gewapend conflict met 43%], 01/02/2017, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/296892/> [geraadpleegd op 15/06/2017]

Caucasian Knot, *Выходцы с Кавказа в рядах ИГ (ИГИЛ)* [Inwoners van de Kaukasus in de rangen van IS (ISIS)], 13/06/2017, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/251513/> [geraadpleegd op 15/06/2017]

Caucasian Knot, *ОМОН, СОБР и спецназ МВД Чечни вошли в состав Росгвардии* [OMON, SOBR en specnaz MVD van Tsjetsjenië gaan op in de structuur van de Rosgvardia], 05/01/2017, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/295443/> [geraadpleegd 01/06/2018]

Caucasian Knot, *Покаяние по-чеченски: бунт и пытки сельчан Красной Турбины* [Boete op z'n Tsjetsjeens : opstand en foltering van dorpsbewoners Kransnaya Turbina], 29/08/2017, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/308182/> [geraadpleegd 01/06/2018]

Caucasian Knot, *Похищения людей в Чечне приняли системный характер* [Het ontvoeren van personen neemt in Tsjetsjenië systematische vormen aan], 27/10/2017, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/311657/> [geraadpleegd 01/06/2018]

Caucasian Knot, *Правозащитники констатировали усиление влияния Кадырова на чеченские диаспоры* [mensenrechtenactivisten stellen een versterking van de invloed van Kadyrov op de diaspora vast], 07/01/2017, <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/295531/> [geraadpleegd op 15/06/2017]

Caucasian Knot, *Родственники сообщили о похищении семи жителей Грозного* [Familieleden melden de verdwijning van zeven inwoners van Grozny], 05/12/2017, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/313389/> [geraadpleegd 01/06/2018]

Caucasian Knot, *Северный Кавказ: на фоне роста насилия в Чечне боевики стали действовать гораздо эффективней* [Noordelijke Kaukasus : tegen de achtergrond van een stijging van het geweld in Tsjetsjenië handelen de rebellen meer effectief], 06/04/2017, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/300522/> [geraadpleegd op 15/06/2017]

Caucasian Knot, *Тарамов и Тазбиев получили по 5 лет колонии* [Taramov en Tazbiev kregen vijf jaar kolonie], 06/09/2017, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/309070/> [geraadpleegd 01/06/2018]

Caucasian Knot, *В Чечне за 2017 год число жертв вооруженного конфликта выросло на 74%* [In Tsjetsjenië steeg het aantal slachtoffers van het gewapend conflict met 74%], 15/01/2018, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/315124/> [geraadpleegd 01/06/2018]

Caucasian Knot, *Новости Чечня* [Nieuws Tsjetsjenië], 01/06/2018, <https://www.kavkaz-uzel.eu/chechnya> [geraadpleegd 01/06/2018]

Caucasian Knot, *Возобновлено дело о причастности двух жителей Чечни к боевикам Сирии* [De zaak van betrokkenheid van twee inwoners van Tsjetsjenië bij de rebellen van Syrië werd hervat], 13/05/2018, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/320376/> [geraadpleegd 01/06/2018]

Caucasian Knot, *Выходцы с Кавказа в рядах ИГ (ИГИЛ)* [Personen uit de Kaukasus in de rangen van IS (ISIS)], 21/05/2018, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/251513/#> [geraadpleegd 01/06/2018]

Caucasian Knot, *ИГ* взяло ответственность за нападение на храм в Грозном* [IS eist verantwoordelijkheid op voor aanval op de kerk in Grozny], 20/05/2018, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/320677/> [geraadpleegd 01/06/2018]

- Caucasian Knot, *МВД в 2016 году насчитало 19 выехавших к сирийским боевикам жителей Чечни* [MVD telde in 2016 19 inwoners van Tsjetsjenië die naar Syrië trokken], 26/01/2017, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/296610/> [geraadpleegd op 15/06/2017]
- Caucasian Knot, *Батальон "Север"* [Bataljon Noord], 16/11/2018, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/259202/#> [geraadpleegd 21/06/2019]
- Caucasian Knot, *Аналитики усомнились в причастности ИГ* к подрыву смертницы в Грозном* [Analysten betwijfelen betrokkenheid van IS bij explosie zelfmoordenares in Grozny], 20/11/2018, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/328160/> [geraadpleegd 21/06/2019]
- Caucasian Knot, *Атака на силовиков в Чечне стала первой с начала года* [Een aanval op de ordediensten in Tsjetsjenië was de eerste sinds het begin van het jaar], 29/01/2019, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/330946/> [geraadpleegd 21/06/2019]
- Caucasian Knot, *МВД Чечни отraportовало о снижении числа убитых боевиков в первом квартале 2019 года* [MVD Tsjetsjenië rapporteert daling van het aantal gedode rebellen in het eerste kwartaal van 2019], 25/04/2019, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/334748/#> [geraadpleegd 21/06/2019]
- Caucasian Knot, *Политологи усомнились в достоверности заявления ИГ* о расстреле военных в Чечне* [Politologen betwijfelen de waarachtigheid van een verklaring van IS over het beschieten van militairen in Tsjetsjenië], 06/05/2019, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/335146/> [geraadpleegd 21/06/2019]
- Caucasian Knot, *Правозащитники рассказали об угрозе активизации вооруженного подполья в Чечне* [Mensenrechtenactivisten spraken over de dreiging van activering van gewapend verzet in Tsjetsjenië], 31/01/2019, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/331055/#> [geraadpleegd 21/06/2019]
- Caucasian Knot, *Усиление Кадырова сделало формальной отмену режима КТО в Чечне* [De versterking van Kadyrov leidde tot het formeel afschaffen van de KTO in Tsjetsjenië], 17/04/2019, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/334428/> [geraadpleegd 21/06/2019]
- Caucasian Knot, *Чеченские силовики насчитали 15 желающих примкнуть к боевикам ИГ* [Tsjetsjeense ordediensten tellen 15 personen die wensen naar strijders van IS te gaan], 28/01/2019, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/330910/> [geraadpleegd 21/06/2019]
- Caucasian Knot, *Чечня обошла Дагестан в рейтинге нестабильных регионов Северного Кавказа* [Tsjetsjenië stak Dagestan voorbij in de rating van onstabiele regio's van de Noordelijke Kaukasus], 14/03/2018, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/317689/> [geraadpleegd 01/06/2018]
- Caucasian Knot, *Чечня после КТО: диверсии, теракты, похищения* [Tsjetsjenië na de KTO: sabotage, terreurdaden en ontvoeringen], 10/07/2021, https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/155726/?utm_source=feedburner&utm_medium=feed&utm_campaign=Feed%3A+kavkaz-uzel%2FuqrI+%28Кавказский+Узел+-+все+материалы%29 [geraadpleegd 16/05/2022]
- Caucasian Knot, *Чечня после КТО: диверсии, теракты, похищения* [Tsjetsjenië na de KTO: acties, aanslagen, ontvoeringen], 19/05/2018, https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/155726/?utm_source=feedburner&utm_medium=feed&utm_campaign=Feed%3A+kavkaz-uzel%2FuqrI+%28Кавказский+Узел+-+все+материалы%29# [geraadpleegd 21/06/2019]
- Caucasian Knot, *Число жертв конфликта на территории Чечни уменьшилось на фоне активизации боевиков в 2018 году* [Aantal slachtoffers van het conflict op het territorium van Tsjetsjenië verminderd tegen de achtergrond van activisering van rebellen in 2018], 26/01/2019, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/330852/> [geraadpleegd 21/06/2019]
- Caucasian Knot, *Опознан нападавший на пост полиции в Чечне* [De aanvaller van een politiepost in Tsjetsjenië is geïdentificeerd], 02/07/2019, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/337378/> [geraadpleegd 15/06/2020]
- Caucasian Knot, *Три человека стали жертвами вооруженного конфликта во II квартале 2019 года в Чечне* [Drie personen het slachtoffer van het gewapend conflict in Tsjetsjenië in het tweede kwartaal van 2019], 23/08/2019, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/339384/> [geraadpleegd 15/06/2020]
- Caucasian Knot, *Четыре человека стали жертвами вооруженного конфликта в III квартале 2019 года в Чечне* [Vier personen het slachtoffer van het gewapend conflict in Tsjetsjenië in het derde kwartaal van 2019], 05/12/2019, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/341750/> [geraadpleegd 15/06/2020]

Caucasian Knot, В Чечне обошлось без жертв вооруженного конфликта в IV квартале 2019 года [In Tsjetsjenië verliep het vierde kwartaal van 2019 zonder slachtoffers], 30/01/2020, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/344453/> [geraadpleegd 15/06/2020]

Caucasian Knot, В январе 2020 года жертв вооруженного конфликта на Северном Кавказе зафиксировано не было [In januari 2020 stelde men geen slachtoffers vast van het gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus], 18/03/2020, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/347260/> [geraadpleegd 15/06/2020]

Caucasian Knot, МВД начало проверку эвакуированных из Сирии чеченок [MVD begon de verificatie van uit Syrië geëvacueerde Tsjetsjenen], 11/03/2020, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/346930/> [geraadpleegd 15/06/2020]

Caucasian Knot, В феврале и марте 2020 года жертвами вооруженного конфликта на Северном Кавказе стали четыре человека [In februari en maart 2020 waren vier personen het slachtoffer van het gewapend conflict in de Noordelijk Kaukasus], 15/04/2020, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/349521/> [geraadpleegd 15/06/2020]

Caucasian Knot, В апреле 2020 года два человека стали жертвами вооруженного конфликта на Северном Кавказе [In april 2020 waren twee personen het slachtoffer van het gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus], 18/05/2020, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/349755/> [geraadpleegd 15/06/2020]

Caucasian Knot, Правозащитники сочли реалистичными данные IAdat о похищениях в Чечне [Mensenrechtenactivisten beschouwen de cijfers van IADAT over verdwijningen als realistisch], 01/10/2020, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/354815/> [geraadpleegd 10/06/2021]

Caucasian Knot, Жертвами конфликта на Северном Кавказе в III квартале 2020 года стали 15 человек [15 personen waren slachtoffer van gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus in het derde kwartaal], 07/11/2020, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/356212/> [geraadpleegd 10/06/2021]

Caucasian Knot, Правозащитники призвали предать огласке похищения жителей Чечни [Mensenrechtenactivisten roepen op de verdwijningen van inwoners van Tsjetsjenië publiek te maken], 23/12/2020, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/357909/#> [geraadpleegd 10/06/2021]

Caucasian Knot, Специалисты поставили под сомнение данные о спецоперациях в Чечне [Specialisten betwijfelen gegevens over speciale operatie in Tsjetsjenië], 24/12/2020, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/357932/> [geraadpleegd 10/06/2021]

Caucasian Knot, Кавказоведы назвали причины вооруженных нападений в Чечне [Kaukasus-analisten geven oorzaken van gewapende aanvallen in Tsjetsjenië], 30/12/2020, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/358137/> [geraadpleegd 10/06/2021]

Caucasian Knot, ИГ* взяла ответственность за атаку на полицейских в Грозном [IS eiste verantwoordelijkheid op voor aanval op politie in Grozny], 01/01/2021, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/358207/> [geraadpleegd 10/06/2021]

Caucasian Knot, Правозащитники назвали типичной для Чечни расправу над родственниками боевиков [Mensenrechtenactivisten noemen represailles tegen familieleden van rebellen typisch voor Tsjetsjenië], 07/01/2021, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/358378/> [geraadpleegd 10/06/2021]

Caucasian Knot, Кавказоведы усомнились в ликвидации подполья в Чечне после гибели Бютукаева [Kaukasus-analisten trekken einde van ondergrondse in Tsjetsjenië na dood van Byutukaev in twijfel], 22/01/2021, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/358911/> [geraadpleegd 10/06/2021]

Caucasian Knot, Чечня после КТО: диверсии, теракты, похищения [Tsjetsjenië na de KTO: acties, terreurdaden en ontvoeringen], 16/02/2021, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/155726/> [geraadpleegd 10/06/2021]

Caucasian Knot, Жертвами конфликта на Северном Кавказе в IV квартале 2020 года стали 26 человек [26 personen waren slachtoffer van gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus in het derde kwartaal], 05/01/2021, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/358313/> [geraadpleegd 10/06/2021]

Caucasian Knot, С 18 по 24 января жертвами вооруженного конфликта на Северном Кавказе стали 11 человек [Van 18 tot 24 januari waren er 11 slachtoffers van het gewapend conflict in Tsjetsjenië], 25/01/2021, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/359031/> [geraadpleegd 10/06/2021]

Caucasian Knot, *В ходе вооруженного конфликта на Северном Кавказе в 1 квартале 2021 года пострадали 19 человек* [19 personen slachtoffer in gewapend conflict in Noordelijke Kaukasus in eerste kwartaal 2021], 05/04/2021, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/362431/> [geraadpleegd 10/06/2021]

Caucasian Knot, *В апреле 2021 года в ходе вооруженного конфликта на Северном Кавказе убит один человек* [In april 2021 is er een person gedood bij het gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus], 03/05/2021, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/363527/> [geraadpleegd 10/06/2021]

Caucasian Knot, *В мае 2021 года жертв вооруженного конфликта на Северном Кавказе зафиксировано не было* [In mei 2021 geen slachtoffers vastgesteld bij conflict in de Noordelijke Kaukasus], 01/06/2021, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/364492/> [geraadpleegd 10/06/2021]

Caucasian Knot, *Вооруженный инцидент в Чечне стал вторым с начала 2021 года* [gewapend incident in Tsjetsjenië is het tweede sinds begin 2021], 10/07/2021, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/365858/> [geraadpleegd 09/05/2022]

Caucasian Knot, *В ходе вооруженного конфликта на Северном Кавказе во втором квартале 2021 года убит 1 человек* [In het gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus werd in het tweede kwartaal één persoon gedood], 05/07/2021, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/365567/> [geraadpleegd 09/05/2022]

Caucasian Knot, *В III квартале 2021 года жертвами вооруженного конфликта на Северном Кавказе стали восемь человек* [In het derde kwartaal van 2021 waren acht personen slachtoffer van het gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus], 11/10/2021, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/368960/> [geraadpleegd 09/05/2022]

Caucasian Knot, *Пользователи YouTube призвали Дудя подробнее осветить практику пыток в Чечне* [gebruikers van Youtube roepen Dud' op om meer aandacht te geven aan de praktijk van foltering in Tsjetsjenië], 08/12/2021, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/371028/> [geraadpleegd 09/05/2022]

Caucasian Knot, *Чечня вышла в лидеры на Северном Кавказе по числу пропавших без вести людей* [Tsjetsjenië is de leider voor het aantal spoorloos verdwenen personen in de Noordelijke Kaukasus], 16/12/2021, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/371309/> [geraadpleegd 09/05/2022]

Caucasian Knot, *"Мемориал"* попросил проверить информацию о похищении родных критиков Кадырова* [Memorial vroeg de informatie te verifiëren over de ontvoering van familieleden van critici van Kadyrov], 28/12/2021, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/371726/#> [geraadpleegd 09/05/2022]

Caucasian Knot, *Похищения в Чечне продемонстрировали уверенность Кадырова в своей безнаказанности* [Ontvoeringen in Tsjetsjenië tonen het geloof van Kadyrov in zijn straffeloosheid aan], 30/12/2021, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/371791/#> [geraadpleegd 09/05/2022]

Caucasian Knot, *В ходе вооруженного конфликта на Северном Кавказе в IV квартале 2021 года убито 2 человека* [in het gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus zijn in het vierde kwartaal twee personen gedood], 04/01/2022, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/371915/> [geraadpleegd 09/05/2022]

Caucasian Knot, *В I квартале 2022 года в ходе вооруженного конфликта на Северном Кавказе жертв не зафиксировано* [In het eerste kwartaal van 2022 zijn er geen slachtoffers vastgesteld in de loop van het gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus], 05/04/2022, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/374864/> [geraadpleegd 09/05/2022]

Caucasian Knot, *В апреле 2022 года жертв вооруженного конфликта на Северном Кавказе не зафиксировано* [In april 2022 zijn er geen slachtoffers vastgesteld van het gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus], 04/05/2022, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/375823/> [geraadpleegd 16/05/2022]

Central Asia-Caucasus Analyst (CACI) (Souleimanov E.), *Discontent with Kadyrov Leads to Increased Violence in Chechnya*, 23/10/2018, <http://cacianalyst.org/publications/analytical-articles/item/13542-discontent-with-kadyrov-leads-to-increased-violence-in-chechnya.html> [geraadpleegd 21/06/2019]

Central Asia-Caucasus Analyst (CACI) (Souleimanov E.), *Umarov's (non)registration: is the North Caucasus insurgency becoming divided ?*, 19/08/2010, <http://www.cacianalyst.org/?q=node/5383/print> [geraadpleegd 06/09/2010]

- Central Asia–Caucasus Analyst (CACI), *Caucasus Emirate Faces Further Decline after the Death of Its Leader*, 29/04/2015, <http://www.cacianalyst.org/publications/analytical-articles/item/13188-caucasus-emirate-faces-further-decline-after-the-death-of-its-leader.html> [geraadpleegd op 07/06/2015]
- Conflict Analysis and Prevention Center, *Will new waves of radicalization in the North Caucasus be prevented?*, 31/01/2019, http://cap-center.org/wp-content/uploads/2019/02/CVE_En.pdf [geraadpleegd 21/06/2019]
- Conflict Analysis and Prevention Center, *Уверенный шаг в будущее? [Een stap in de toekomst met zelfvertrouwen]*, 31/03/2020, https://secureservercdn.net/160.153.138.163/ppf.da0.myftpupload.com/wp-content/uploads/2020/04/%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4_%D1%88%D0%B0%D0%B3-%D0%B2-%D0%B1%D1%83%D0%B4%D1%83%D1%89%D0%B5%D0%B5.pdf [geraadpleegd 15/06/2020]
- Congressional Research Service, *Russian Law Enforcement and Internal Security Agencies*, 14/09/2020, <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF11647> [geraadpleegd 09/05/2022]
- Council of Europe, European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, *Council of Europe anti-torture Committee visits the Chechen Republic of the Russian Federation*, 07/12/2017, <https://www.coe.int/en/web/cpt/-/council-of-europe-anti-torture-committee-visits-the-chechen-republic-of-the-russian-federation> [geraadpleegd 01/06/2018]
- Council of Europe, European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, *Public statement on the Russian Federation concerning the Chechen Republic and other republics of the North Caucasian region*, 11/03/2019, <https://rm.coe.int/16809371ee> [geraadpleegd 15/06/2020]
- CSIS, *The 2014 Sochi Olympics, a patchwork of challenges*, 01/2014, http://csis.org/files/publication/140113_Markedonov_2014SochiOlympics_WEB.pdf [geraadpleegd 12/04/2014]
- Danish Immigration Service, *Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations. Report from the Danish Immigration Service’s fact finding mission to Moscow, Grozny and Volgograd, the Russian Federation From 23 April to 13 May 2014 and Paris, France 3 June 2014*, 09/02/2015, <https://www.nyidanmark.dk/NR/ronlyres/662FD8CA-B89C-438C-B532-591500571951/0/ChechnyaFactfindingreport26012015FINALinkforside.pdf> [geraadpleegd op 07/06/2015]
- Directorate 4 [Telegram account], s.d., <https://t.me/s/directorate4> [geraadpleegd 21/06/2019]
- European Asylum Support Office (EASO), *Country of Origin Information Report Russian Federation The situation for Chechens in Russia*, 08/2018, https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/Chechens_in_RF.pdf [geraadpleegd 21/06/2019]
- Fondation Jean-Jaurès (Ronzon J-B), *La Tchétchénie de Kadyrov : utilité et risques pour Poutine*, 25/04/2022, https://www.jean-jaures.org/publication/la-tchetchenie-de-kadyrov-utilite-et-risques-pour-poutine/?post_id=33627&export_pdf=1 [geraadpleegd 16/05/2022]
- Human Rights Watch (HRW), *Like Walking a Minefield*, 30/08/2016, https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/chechnya0816_1.pdf [geraadpleegd 15/06/2017]
- Institut français des relations internationales (IFRI), *Le kadyrovisme : un rigorisme islamique au service du système Poutine ?*, 03/2017, https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/rmv99_m_laruelle_kadyrovisme_fr_2017.pdf [geraadpleegd 15/06/2017]
- International Crisis Group (ICG), *Chechnya: The Inner Abroad*, 30/06/2015, [http://www.crisisgroup.org/~media/Files/europe/caucasus/236-chechnya-the-inner-abroad.pdf](http://www.crisisgroup.org/~/media/Files/europe/caucasus/236-chechnya-the-inner-abroad.pdf) [geraadpleegd 30/05/2016]
- International Crisis Group (ICG), *ISIS Returnees Bring Both Hope and Fear to Chechnya*, 26/03/2018, <https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/caucasus/chechnya-russia/isis-returnees-bring-both-hope-and-fear-chechnya> [geraadpleegd 01/06/2018]
- International Crisis Group (ICG), *The North Caucasus Insurgency and Syria: An Exported Jihad?*, 16/03/2016, <http://www.crisisgroup.org/~media/Files/europe/caucasus/238-the-north-caucasus-insurgency-and-syria-an-exported-jihad.pdf> [geraadpleegd 30/05/2016]

- International Crisis Group (ICG), *The North Caucasus: The Challenges of Integration (I), Ethnicity and Conflict*, 19/10/2012, <http://www.crisisgroup.org/en/regions/europe/north-caucasus/220-the-north-caucasus-the-challenges-of-integration-i-ethnicity-and-conflict.aspx> [geraadpleegd 17/06/2013]
- International Crisis Group (ICG), *The North Caucasus: The Challenges of Integration (III), Governance, Elections, Rule of Law*, 06/09/2013, <http://www.crisisgroup.org/~media/Files/europe/caucasus/226-the-north-caucasus-the-challenges-of-integration-iii-governance-elections-rule-of-law.pdf> [geraadpleegd 12/06/2014]
- International Crisis group (ICG), *Too Far, Too Fast: Sochi, Tourism and Conflict in the Caucasus*, 30/01/2014, <http://www.crisisgroup.org/~media/Files/europe/caucasus/228-too-far-too-fast-sochi-tourism-and-conflict-in-the-caucasus.pdf> [geraadpleegd 12/06/2014]
- Intersection, *Феномен Росгвардии [Het fenomeen Rosgvardiya]*, 21/07/2017, <http://intersectionproject.eu/ru/article/security/fenomen-rosgvardii> [geraadpleegd 01/06/2018]
- Jamestown Foundation, *Number of Disillusioned North Caucasian Militants Returning From Syria Increases*, 24/10/2014, [http://www.jamestown.org/single/?tx_ttnews\[swords\]=8fd5893941d69d0be3f378576261ae3e&tx_ttnews\[any_of_the_words\]=libya&tx_ttnews\[pointer\]=2&tx_ttnews\[tt_news\]=43000&tx_ttnews\[backPid\]=7&cHash=96b2530ba5cbf663776be7756b296dbd#.VX7lxILUf1U](http://www.jamestown.org/single/?tx_ttnews[swords]=8fd5893941d69d0be3f378576261ae3e&tx_ttnews[any_of_the_words]=libya&tx_ttnews[pointer]=2&tx_ttnews[tt_news]=43000&tx_ttnews[backPid]=7&cHash=96b2530ba5cbf663776be7756b296dbd#.VX7lxILUf1U) [geraadpleegd 07/06/2015]
- Kavkaz Realii, *В Чечне посчитали экстремистов [In Tsjetsjenië werden de extremisten geteld]*, 26/01/2017, <https://www.kavkazr.com/a/v-chechne-poschitali-extremistov/28261191.html> [geraadpleegd 15/06/2017]
- Kavkaz Realii, *Кадыров остался без армии [Kadyrov valt zonder leger]*, 05/01/2017, <https://www.kavkazr.com/a/kadyrov-ostalsya-bes-armii-/28215400.html> [geraadpleegd 01/06/2018]
- Kavkaz Realii, *Кадыров расставляет свои кадры [Kadyrov plaatst zijn mannen]*, 03/02/2017, <https://www.kavkazr.com/a/kadyrov-rasstavlyaet-svoi-kadry/28275560.html> [geraadpleegd 01/06/2018]
- Kavkaz Realii, *Исчезнувший в Чечне [Verdwenen in Tsjetsjenië]*, 23/10/2019, <https://www.kavkazr.com/a/30230512.html> [geraadpleegd 15/06/2020]
- Kavkaz Realii, *Если не молчать, человек может выжить [Als je niet zwijgt kan een mens overleven]*, 30/12/2020, <https://www.kavkazr.com/a/31026788.html> [geraadpleegd 10/06/2021]
- Kavkaz Realii, *В Чечне силовики грозят "расстрелять всех родных" похищенного [in Tsjetsjenië dreigen de ordediensten "alle familieleden neer te schieten" van een verdwenen persoon]*, 28/05/2021, <https://www.kavkazr.com/a/31277926.html> [geraadpleegd 10/06/2021]
- Kavkaz Realii, *Пытки, исчезновения, требования выкупа. Хроника похищений людей в Чечне [Folteringen, verdwijningen en eisen voor losgeld. Kroniek van ontvoerde personen in Tsjetsjenië]*, 02/06/2021, <https://ru.krymr.com/a/chechnya-kadyrov-ubiystva-pokhishcheniya-repressii/31286588.html#comments> [geraadpleegd 09/05/2022]
- Kavkaz Realii, *Движение 1ADAT опубликовало видео из "секретной тюрьмы" СОБРа в центре Грозного [De beweging 1ADAT publiceert een video uit "een geheime gevangenis" van de SOBR in het centrum van Tsjetsjenië]*, 22/03/2022, <https://www.kavkazr.com/a/dvizhenie-1adat-opublikovalo-video-iz-sekretnoy-tyurjmy-sobra-v-tsentre-groznoqo/31764970.html> [geraadpleegd 09/05/2022]
- Kavkaz Realii, *Чеченизация России. Юрист "Комитета против пыток" – о правах человека на Северном Кавказе [Tsjetsjenisering van Rusland. Juriste van Comité tegen Foltering over mensenrechten in de Noordelijke Kaukasus]*, 28/04/2022, <https://www.kavkazr.com/a/vidimostj-zakonnosti-yurist-komiteta-protiv-pytok---o-pravah-cheloveka-na-severnom-kavkaze-/31825014.html> [geraadpleegd 09/05/2022]
- Kommersant, *Кадыров доложил Путину о полной победе над бандподпольем [Kadyrov licht Poetin in over volledige overwinning op rebellen]*, 20/01/2021, <https://www.kommersant.ru/doc/4653998> [geraadpleegd 10/06/2021]
- Landinfo, *Tsjetsjenia: Sikkerhetssituasjonen [Tsjetsjenië : veiligheidssituatie]*, 15/05/2014, http://landinfo.no/asset/2879/1/2879_1.pdf [geraadpleegd 12/06/2014]
- Mayak Intelligence (Galeotti M.), *License to kill? The risk to Chechens inside Russia*, 06/2019, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2012286/Galeotti-Mayak-RUF-2019-06-License+to+Kill+-+Chechens+in+the+RF+2019.pdf> [geraadpleegd 15/06/2020]

Meduza, «Исламское государство» взяло на себя ответственность за нападение на сотрудников ДПС и Росгвардии в Грозном [Islamitische Staat eist verantwoordelijkheid op voor aanval op medewerkers van DPS en Rosgvardiya in Grozny], 23/06/2019, <https://meduza.io/news/2019/06/24/islamskoe-gosudarstvo-vzyalo-na-sebya-otvetstvennost-za-napadenie-na-sotrudnikov-dps-v-groznom> [geraadpleegd 23/06/2019]

Memorial Human Rights Center, Russian NGO Shadow Report on the Observance of the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment by the Russian Federation for the period from 2006 to 2012, 10/2012, <http://www.memo.ru/uploads/files/873.pdf> [geraadpleegd op 17/06/2013]

Memorial Human Rights Center, Counter-terrorism in the North Caucasus: a human rights perspective. 2014 – first half of 2016, 07/06/2016, https://memohrc.org/sites/all/themes/memo/templates/pdf.php?pdf=/sites/default/files/doklad_severnyy_kavkaz_-_anql.pdf [geraadpleegd 15/06/2017]

Memorial Human Rights Center, The system of impunity in the North Caucasus (2009 – 2010). How does it function?, 18/10/2010, www.memo.ru [geraadpleegd op 02/05/2011]

Memorial Human Rights Center, Бои в Грозном говорят о пополнении рядов местных боевиков [Strijd in Grozny duidt een aanvulling van de rangen van plaatselijke rebellen aan], 20/12/2016, <https://memohrc.org/monitorings/boi-v-groznom-govoryat-o-popolnenii-ryadov-mestnyh-boevikov> [geraadpleegd op 15/06/2017]

Memorial Human Rights Center, Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Зима 2013/2014 гг. [Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, winter 2013-2014], 17/04/2014, <http://www.memo.ru/uploads/files/1286.pdf> [geraadpleegd 12/06/2014]

Memorial Human Rights Center, Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Лето 2014 г. [Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, zomer 2014], 30/09/2014, <http://www.memo.ru/uploads/files/1385.pdf> [geraadpleegd 07/06/2015]

Memorial Human Rights Center, Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Осень 2014 г. [Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, herfst 2014], 15/01/2015, <http://www.memo.ru/uploads/files/1721.pdf> [geraadpleegd 07/06/2015]

Memorial Human Rights Center, Чеченцы в России [Tsjetsjenen in Rusland], 19/01/2015, <http://www.memo.ru/uploads/files/1609.pdf> [geraadpleegd 07/06/2015]

Memorial Human Rights Center, Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Зима 2014/2015 гг. [Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, winter 2014-2015], 30/03/2015, <http://www.memo.ru/uploads/files/1663.pdf> [geraadpleegd 07/06/2015]

Memorial Human Rights Center, Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Весна 2015 г. [Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, lente 2015], 30/06/2015, http://memohrc.org/sites/default/files/byulleten_vesna_2015.pdf [geraadpleegd 30/05/2016]

Memorial Human Rights Center, Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Лето 2015 г. [Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, zomer 2015], 30/09/2015, http://memohrc.org/sites/default/files/1794_0.pdf [geraadpleegd 30/05/2016]

Memorial Human Rights Center, Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Осень 2014 г. [Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, herfst 2014], 29/12/2015, http://memohrc.org/sites/default/files/byull_osen_2015_g_0.pdf [geraadpleegd 30/05/2016]

Memorial Human Rights Center, Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Зима 2015-2016 гг. [Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, winter 2015-2016],

31/03/2016, http://memohrc.org/sites/default/files/byull_ ves_ okonchat_ 29.3.16_ ch_ oql.pdf [geraadpleegd 30/05/2016]

Memorial Human Rights Center, *Контртеррор на Северном Кавказе: Взгляд правозащитников. 2014 г. - первая половина 2016 г. [Antiterreur in de Noordelijke Kaukasus : visie van mensenrechtenactivisten. 2014- eerste helft 2016]*, 07/06/2016, http://memohrc.org/sites/default/files/doklad_ severnyy_ kavkaz_ 0.pdf [geraadpleegd 07/06/2016]

Memorial Human Rights Center, *О чем молчат чеченские женщины? [Waar zwijgen de Tsjetsjeense vrouwen over ?]*, 26/01/2017, <https://memohrc.org/monitorings/o-chem-molchat-chechenskie-zhenshchiny> [geraadpleegd 15/06/2017]

Memorial Human Rights Center, *Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Зима 2016-2017 гг. [Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, winter 2016-2017]*, 07/04/2017, https://memohrc.org/sites/all/themes/memo/templates/pdf.php?pdf=/sites/default/files/bulletin_winter_2016-17_1.pdf [geraadpleegd 15/06/2017]

Memorial Human Rights Center, *Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Зима 2017-2018 гг. [Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, winter 2017-2018]*, 12/04/2018, https://memohrc.org/sites/all/themes/memo/templates/pdf.php?pdf=/sites/default/files/bulletin_winter2017-18.pdf [geraadpleegd 01/06/2018]

Memorial Human Rights Center, *Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Лето 2018 г. [Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, zomer 2018]*, 25/10/2018, https://memohrc.org/sites/default/files/bulletin_summer_2018.pdf [geraadpleegd 21/06/2019]

Memorial Human Rights Center, *Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Осень 2018 г. [Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, herfst 2018]*, 06/02/2019, https://memohrc.org/sites/default/files/bulletin_autumn_2018.pdf [geraadpleegd 21/06/2019]

Memorial Human Rights Center, *Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Зима 2018-2019 гг. [Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, winter 2018-2019]*, 15/04/2019, https://memohrc.org/sites/all/themes/memo/templates/pdf.php?pdf=/sites/default/files/bulletin_winter_2018-19.pdf [geraadpleegd 21/06/2019]

Memorial Human Rights Center, *Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Лето 2019 г. [Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, zomer 2019]*, 21/10/2019, https://memohrc.org/sites/all/themes/memo/templates/pdf.php?pdf=/sites/default/files/bulletin_summer2019.pdf [geraadpleegd 15/06/2020]

Memorial Human Rights Center, *Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Осень 2019 г. [Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, herfst 2019]*, 30/01/2020, https://memohrc.org/sites/all/themes/memo/templates/pdf.php?pdf=/sites/default/files/bulletin_autumn_2019.pdf [geraadpleegd 15/06/2020]

Memorial Human Rights Center, *Похищенный две недели назад в Чечне местный житель обнаружился в отделе полиции [De twee weken voordien in Tsjetsjenië verdwenen lokale inwoner duikt op in politieafdeling]*, 27/03/2020, https://memohrc.org/ru/news_old/pohishchennyy-dve-nedeli-nazad-v-chechne-mestnyy-zhitel-obnaruzhilsya-v-otdele-policii [geraadpleegd 15/06/2020]

Memorial Human Rights Center, *Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Зима 2019-2020 гг. [Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, winter 2019-2020]*,

23/04/2020,

https://memohrc.org/sites/all/themes/memo/templates/pdf.php?pdf=/sites/default/files/bulletin_winter_2019-20.pdf [geraadpleegd 15/06/2020]

Memorial, *От ИГИЛ до ЛГБТ: «враги» Рамзана Кадырова не дремлют* [Van IS tot LGBT Ramzan Kadyrovs vijanden slapen niet], 17/07/2020, https://memohrc.org/ru/news_old/ot-igil-do-lgbt-vragi-ramzana-kadyrova-ne-dremlyut [geraadpleegd 10/06/2021]

Memorial, *Похищения в Чечне: «Мемориал» зафиксировал семь новых случаев* [Verdwijningen in Tsjetsjenië], 20/10/2020, https://memohrc.org/ru/news_old/pohishcheniya-v-chechne-memorial-zafiksiroval-sem-novyh-sluchaev [geraadpleegd 10/06/2021]

Memorial, *Из Чечни поступают новые сообщения о массовых незаконных задержаниях* [Uit Tsjetsjenië komen nieuwe meldingen van grootschalige illegale arrestaties], 13/11/2020, https://memohrc.org/ru/news_old/iz-chechni-postupayut-novye-soobshcheniya-o-massovyh-nezakonnyh-zaderzhaniyah [geraadpleegd 10/06/2021]

Memorial, *Спецоперации, преследования и ковид: зимние итоги Кавказа* [Speciale operaties, vervolging en Covid: de winteruitslag van de Kaukasus], 22/03/2021, <https://memohrc.org/ru/monitorings/specoperacii-presledovaniya-i-kovid-zimnie-itogi-kavkaza> [geraadpleegd 10/06/2021]

Memorial Human Rights Center, *Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Зима 2020-2021 гг.* [Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, *Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, winter 2020-2021*], 15/03/2021, https://memohrc.org/sites/default/files/bulletin_winter_2020-21.pdf [geraadpleegd 10/06/2021]

Memorial Human Rights Center, *Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Осень 2020 г.* [Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, *Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, herfst 2020*], 17/02/2021, https://memohrc.org/sites/all/themes/memo/templates/pdf.php?pdf=/sites/default/files/bulletin_autumn_2020.pdf [geraadpleegd 10/06/2021]

Memorial, *Чечня: родственники похищенного отказались сотрудничать с правозащитниками из-за давления силовиков* [Tsjetsjenië: familieleden van verdwenen man weigeren samen te werken met mensenrechtenactivisten vanwege druk van de ordediensten], 27/05/2021, https://memohrc.org/ru/news_old/chechnya-rodstvenniki-pohishchennogo-otkazalis-sotrudnicat-s-pravozashchitnikami-iz-za [geraadpleegd 10/06/2021]

Memorial Human Rights Center, *Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Зима 2021-2022 гг.* [Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, *Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, winter 2021-2022*], 05/04/2022, https://memohrc.org/sites/all/themes/memo/templates/pdf.php?pdf=/sites/default/files/bulletin_winter_2021-22_0.pdf [geraadpleegd 09/05/2022]

Militaryarms.ru, *Национальная гвардия России: состав и полномочия* [Nationale Garde van Rusland: *samenstelling en bevoegdheden*], 30/04/2019, <https://militaryarms.ru/armii-mira/nacionalnaya-gvardiya-rossii/> [geraadpleegd 21/06/2019]

Ministerie van Buitenlandse Zaken Nederland, *Algemeen Ambtsbericht Noordelijke Kaukasus*, 09/04/2010, <http://www.minbuza.nl/dsresource?objectid=buzabeheer:210113&type=org> [geraadpleegd op 31/08/2010]

Ministerie van Buitenlandse Zaken Nederland, *Algemeen ambtsbericht Russische Federatie*, 12/04/2021, <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/ambtsberichten/2021/04/12/algemeen-ambtsbericht-russische-federatie-van-april-2021/AAB+RF+2020+12+april+2021.pdf> [geraadpleegd 10/06/2021]

MVD Tsjetsjenië, *Информационно-аналитическая записка о результатах оперативно-служебной деятельности МВД по Чеченской Республике за 12 месяцев 2017 года* [Informatief-analytische nota over de resultaten van de operationele dienstactiviteiten van de MVD voor de Tsjetsjeense republiek voor de 12 maanden van 2017], s.d., https://95.xn--b1aew.xn--p1ai/Dejatelnost/Otcheti_dolzhnostnih_lic/Otchet_Ministra_vnutrennih_del_po_CHeche/2017 [geraadpleegd 01/06/2018]

MVD Tsjetsjenië, *Информационно-аналитическая записка о результатах оперативно-служебной деятельности МВД по Чеченской Республике за 12 месяцев 2019 года* [Informatief-analytisch overzicht van de resultaten

van de operationele dienstactiviteiten van de MVD van de Tsjetsjeense republiek voor 12 maanden van 2019], s.d., <https://95.xn--b1aew.xn--p1ai/document/19457075> [geraadpleegd 15/06/2020]

MVD Tsjetsjenië, Отчет Министра внутренних дел по Чеченской Республике генерал-лейтенанта полиции Р.Ш. Алханова в Парламенте Чеченской Республики за 12 месяцев 2019 года. [Rapport van de minister van Binnenlandse Zaken van de Tsjetsjeense republiek, generaal-luitenant van de politie R.Sh. Alkhanov voor het parlement van de Tsjetsjeense republiek voor de twaalf maanden van 2019], 11/02/2020, <https://95.xn--b1aew.xn--p1ai/document/19525012> [geraadpleegd 15/06/2020]

MVD Tsjetsjenië, Отчет Министра внутренних дел по Чеченской Республике генерал-лейтенанта полиции Р.Ш. Алханова в Парламенте Чеченской Республики за 12 месяцев 2020 года. [Rapport van de minister van Binnenlandse Zaken van de Tsjetsjeense republiek, generaal-luitenant van de politie R.Sh. Alkhanov voor het parlement van de Tsjetsjeense republiek voor de twaalf maanden van 2020], 02/2021, <https://95.xn--b1aew.xn--p1ai/document/24450635> [geraadpleegd 10/06/2021]

MVD Tsjetsjenië, Отчет Министра внутренних дел по Чеченской Республике генерал-лейтенанта полиции Р.Ш. Алханова в Парламенте Чеченской Республики за 12 месяцев 2021 года. [Rapport van de minister van Binnenlandse Zaken van de Tsjetsjeense republiek, generaal-luitenant van de politie R.Sh. Alkhanov voor het parlement van de Tsjetsjeense republiek voor de twaalf maanden van 2021], 03/03/2022, <https://95.xn--b1aew.xn--p1ai/document/28959564> [geraadpleegd 09/05/2022]

Newsru, В Чечне уничтожен организатор взрыва в Грозном в День города [In Tsjetsjenië werd de organisator van de ontploffing in Grozny op de stadsdag geëlimineerd], 18/10/2014, <http://www.newsru.com/russia/18oct2014/chen5okt.html> [geraadpleegd 07/06/2015]

Novaya Gazeta, Как Путин ликвидировал армию Кадырова [Hoe Putin het leger van Kadyrov liquideerde], 09/04/2016, <https://www.novayagazeta.ru/articles/2016/04/09/68142-kak-putin-likvidiroval-armiyu-kadyrova> [geraadpleegd 01/06/2018]

Novaya Gazeta, Хозяева жиней [De heer van de levens], 31/07/2017, <https://www.novayagazeta.ru/articles/2017/07/31/73282-hozyaeva-zhizney> [geraadpleegd 01/06/2018]

Novaya Gazeta, Это была казнь [Het was een bestraffing], 10/07/2017, <https://www.novayagazeta.ru/articles/2017/07/09/73065-eto-byla-kazn-v-noch-na-26-yanvarya-v-groznom-rasstrelyany-desyatki-lyudey> [geraadpleegd 01/06/2018]

Novaya Gazeta, Рамзан Кадыров сообщил об убийстве боевика в Чечне. [Ramzan Kadyrov meldt de dood van een rebel in Tsjetsjenië], 15/12/2020, <https://novayagazeta.ru/articles/2020/12/15/166465-baydulaev-chechen> [geraadpleegd 10/06/2021]

Novaya Gazeta, Атака «спящей ячейки»? [Aanval van een slapende cel?], 30/12/2020, <https://novayagazeta.ru/articles/2020/12/30/88587-ataka-spyaschey-yacheyki> [geraadpleegd 10/06/2021]

Novaya Gazeta, Казнь после смерти [Straf na de dood], 15/02/2021, <https://novayagazeta.ru/articles/2021/02/15/89211-kazn-posle-smerti> [geraadpleegd 10/06/2021]

Novaya Gazeta, «Я служил в чеченской полиции и не хотел убивать людей», [Ik diende bij de Tsjetsjeense politie en wou geen mensen doden], 15/03/2021, <https://novayagazeta.ru/articles/2021/03/15/ia-sluzhil-v-chechenskoi-politsii-i-ne-khotel-ubivat-liudei-18> [geraadpleegd 10/06/2021]

Novaya Gazeta, Силовики в Чечне задержали родственников экс-сержанта полка Кадырова, рассказавшего «Новой» о казнях. [Ordediensten in Tsjetsjenië arresteerden familieleden van ex-sergeant regiment Kadyrov die Novaya vertelde over executies], 17/03/2021, <https://novayagazeta.ru/articles/2021/03/17/siloviki-v-chechne-zaderzhali-rodstvennikov-eks-serzhanta-polka-kadyrova-rasskazavshego-novoi-o-kazniakh-ot-nikh-trebuiut-pokaiianiia> [geraadpleegd 10/06/2021]

OC Media, About 50 people 'ready to join IS' detained in Chechnya this year, 08/05/2017, <http://oc-media.org/about-50-people-ready-to-join-is-detained-in-chechnya-this-year/> [geraadpleegd op 15/06/2017]

OC Media, Kremlin questions reports of mass killing in Chechnya, 11/07/2017, <http://oc-media.org/kremlin-questions-reports-of-mass-killing-in-chechnya/#more-5127> [geraadpleegd 01/06/2018]

On Kavkaz, Смертник совершил подрыв в Грозном в День победы [Een zelfmoordactivist blies zichzelf op in Grozny op de Dag van Overwinning], 09/05/2016, <http://onkavkaz.com/news/973-smertnik-sovershil-podryv-v-groznom-v-den-pobedy-shest-policeiskih-postradalo.html> [geraadpleegd op 30/05/2016]

Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE), *OSCE Rapporteur's Report under the Moscow Mechanism on alleged Human Rights Violations and Impunity in the Chechen Republic of the Russian Federation*, 20/12/2018, <https://www.osce.org/odhr/407402?download=true> [geraadpleegd 21/06/2019]

Ośrodek Studiów Wschodnich (OSW), *Homo Jihadicus*, 21/09/2015, <http://www.osw.waw.pl/sites/default/files/homoiihadicus.pdf> [geraadpleegd op 30/05/2016]

Ośrodek Studiów Wschodnich (OSW), *Militants of the North Caucasus have a new leader*, 26/03/2014, <http://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2014-03-26/militants-north-caucasus-have-a-new-leader> [geraadpleegd op 12/06/2014]

Ośrodek Studiów Wschodnich (OSW), *No change in the Russian Caucasus. The winter olympics amid a local war*, 01/2014, http://www.osw.waw.pl/sites/default/files/praceosw-47-rosyjski_kaukaz_ang-net.pdf [geraadpleegd 12/06/2014]

Ośrodek Studiów Wschodnich (OSW), *On the periphery of global jihad*, 14/11/2014, http://www.osw.waw.pl/sites/default/files/pw_46_ang_kaukaz-polnocny_net.pdf [geraadpleegd op 07/06/2015]

Parliamentary Assembly of the Council of Europe (PACE), *Human rights in the North Caucasus: what follow-up to Resolution 1738 (2010)?*, 08/06/2016, <http://semantic-pace.net/tools/pdf.aspx?doc=aHR0cDovL2Fzc2VtYmx5LmNmZS5pbmQvbnVveG1sL1hSZWYvWDJILURXLWV4dHIuYXNwP2ZpbGVpZD0yMjc3MSZsYW5nPUVO&xsl=aHR0cDovL3NibWFudGlicGFjZS5uZXQvWHNsdc9QZGYvWFJlZi1XRlC1BVC1YUwyUERGLnhzbA=&xsltparams=ZmlsZWlkPTIyNzcz> [geraadpleegd op 15/06/2017]

Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL), *Information war highlights intensified fighting in Chechnya*, 20/02/2012, http://www.rferl.org/content/information_war_highlights_intensified_fighting_in_chechnya/24490250.html [geraadpleegd op 14/06/2012]

Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL), *Memorial Gives File On 13 Missing Chechens To Russian Ombudswoman*, 27/07/2017, <https://www.rferl.org/a/memorial-rights-missing-chechens-russia-ombudswoman-moskalkova/28643461.html> [geraadpleegd 01/06/2018]

Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL), *Закон и Рамзан [De wet en Ramzan]*, 01/07/2015, <http://www.svoboda.mobi/a/27102424.html>, [geraadpleegd op 30/05/2016]

Radio Svoboda, *Трое задержанных после спецоперации в Грозном были найдены мёртвыми [Drie na speciale operatie gearresteerden zijn dood teruggevonden]*, 06/01/2021, <https://www.svoboda.org/a/31035891.html> [geraadpleegd 10/06/2021]

Rosgvardiya, *Северо-Кавказский округ войск национальной гвардии Российской Федерации [Noord Kaukasus region van troepen van de nationale garde van de Russische federatie]*, s.d., <http://rosguard.ru/ru/page/index/severokavkazskij-federalnyj-okrug> [geraadpleegd 21/06/2019]

Rosgvardiya voor Tsjetsjenië, *Руководство [Leiding]*, s.d., <https://95.rosguard.gov.ru/page/index/rukovodstvo> [geraadpleegd 16/05/2022]

Russian Analytical Digest, Nr. 238 (S.N. Zhemukhov), *Radical Islam in the North Caucasus*, 22/07/2019, <https://css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/pdfs/RAD238.pdf> [geraadpleegd 15/06/2020]

Russian Analytical Digest, Nr. 238 (E. Sokirianskaia), *Chechnya under Ramzan Kadyrov*, 22/07/2019, <https://css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/pdfs/RAD238.pdf> [geraadpleegd 15/06/2020]

Saferworld, *North Caucasus: views from within*, 03/2012, <http://www.saferworld.org.uk/resources/view-resource/636> [geraadpleegd op 17/06/2013]

Sobesednik, *Правозащитник о спецоперации в Чечне [Mensenrechtenactivist over een special operatie in Tsjetsjenië]*, 17/01/2017, <https://sobesednik.ru/politika/20170117-pravozashchitnik-o-specoperacii-v-chechne-zaderzhannyh-sotni> [geraadpleegd op 15/06/2017]

SWP Berlin (Halbach U.), *Chechnya's Status within the Russian Federation*, 05/2018, https://www.swp-berlin.org/publications/products/research_papers/2018RP02_hlb.pdf [geraadpleegd 16/05/2022]

United States Department of State (USDOS), *Country Reports on Human Rights Practices for 2012, Russia*, 19/04/2013, <http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm?year=2012&dclid=204331> [geraadpleegd op 17/06/2013]

United States Department of State (USDOS), *Country Reports on Human Rights Practices for 2016, Russia*, 07/03/2017, <https://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm> [geraadpleegd op 15/06/2017]

United States Department of State (USDOS), *Country Reports on Human Rights Practices for 2017, Russia*, 20/04/2018, <http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm?year=2017&dclid=277211> [geraadpleegd 01/06/2018]

United States Department of State (USDOS), *Country Reports on Human Rights Practices for 2019, Russia*, 11/03/2020, <https://www.state.gov/reports/2019-country-reports-on-human-rights-practices/russia/> [geraadpleegd 15/06/2020]

United States Department of State (USDOS), *Country Reports on Human Rights Practices for 2020, Russia*, 30/03/2021, <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2021/03/RUSSIA-2020-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf> [geraadpleegd 10/06/2021]

United States Department of State (USDOS), *Country Reports on Human Rights Practices for 2021, Russia*, 12/04/2022, https://www.state.gov/wp-content/uploads/2022/04/3136152_RUSSIA-2021-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf [geraadpleegd 16/05/2022]

Yashin I., *Угроза национальной безопасности России [Bedreiging van de nationale veiligheid van Rusland]*, 02/2016, <http://www.putin-itogi.ru/f/Ugroza-Doklad-IlyaYashin-TextOnly.pdf> [geraadpleegd op 15/06/2017]